

VILÁGOS SÁG

II. ÉVFOLYAM

A ROMÁNIAI MAGYAR NÉPLAPJA

136. SZÁM

Nekünk kell példát adnunk

Irta: Balogh Edgár

Két országban visszhangzik Groza Péter szava, a moszkvai rádió pedig legutóbb Csehszlovákia felé példamintaként sugározta ezt a dunavölgyi testvéri szöveget. Bécs évszázadokon át egymás ellen kijátszott és leigázott szolganépei, románok, magyarok, szlávok találnak végre egymásra a Vörös Hadsereg diadali nyomán, s Románia demokráta miniszterelnöke e népek történelmének közös, új korszakára figyelget fel. A dunavölgyi népek nem akarnak többé semmiféle imperializmus játékszerévé válni, s a szovjetbirodalom békés szomszédságában végleg ki akarnak küszöbölni soraikból minden olyan idegen befolyást, amely megosztás, zavar, ellentét keltezősével zavarná a gyarmati elmaradottságból való közös felemelkedést.

A távlatok tiszták, s a feladatok is világosak, hiszen mélyen bent gyökereznek a legnagyobb irónk, politikusaink és költőink tudatosított történelmi szükségletekben. A nagy kérdés csak az, hogy a kimondott szó hogyan válik tetté s a Romániában és Magyarországon egyaránt kibontakozó baráti vágyak miként erősödhetnek fel a közös építkezés pilléréivé? Nem ok nélkül vetjük fel a kérdést. Tudjuk jól, hogy a reakció, a fasizmus mérge még korántsem szivódott fel a dunavölgyi népek életében, s azt is tudjuk, hogy akadnak mindig olyan elemek, melyek szívesen borítanak fel újra a századok méhéből immár valóságba készülő dunavölgyi szlovák-magyar-román megegyezést.

Ne menjünk messzire. Eppen napjainkban találkoztunk olyan jelenségekkel, amelyek mindennél jobban elárulják, hogy a reakció nem tétlen s magában a demokráta Romániában, ahonnan Groza Péter szavai a Dunavölgyre felé elhangzottak, akadnak felelőtlen gáncsvetők és gonosz provokátorok. Céljuk világos: megakadályozni a román-magyar megbékélést s ezzel alapjában ingatni meg a dunavölgyi népek készülő békeművét. Mert nem felelőtlen gáncsvetés-e minden olyan bürokrata lassúság, mely Északkelet közgazgatási bekapcsolódása során hetekig-hónapokig fizetés nélkül hagy s a bizonytalanság kétségbeesztésébe taszít a demokratikus közéletben jogokat szerzett magyar tanítókat, tisztviselőket és közalkalmazottakat? S nem gonosz kihívás-e az, ha valaki a nehézségeket éppen most használja ki román-magyar ellentét szítására, amikor az együttműködésnek Erdélyben fogant gondolata immár egész Romániát és Magyarországot hozza napról-napra közelebb?

Mondanunk sem kell, hogy a magyarság számára sérelmes helyzetek előidézése olyan szabotálók aknamunkájára vezethető vissza, akik a háborús bűnösök és a hírhedt Maniu-gárdisták elítélésére óta illegálisan szorulva, magát az államgépezetet igyekeznek felhasználni előzetlenség szítására. A román reakció új alakzatáról van itt szó, mely annál jobban meg fog próbálni mindent a maga alattomos céljai érdekében, minél rövidebb ideje marad hátra az utolsó sovinszta fészkek kifüstöléséig. Ne állassuk azon-

ban magunkat a magyar reakció eredetét illetően sem. Akik itt is, ott is szélsőséges baloldali jelszavakba burkolva ellenállást kiáltanak, pontosan kihasználják a pillanatot, amikor román sovinszta társainak ideig-óráig sikerült valami nehézséget támasztaniok, mielőtt a kormány és az Országos Demokrata Arelonal rájuk csapott volna. Ezeket a provokátorokat nem a magyar érdek, nem a magyar nép szeretete, sem pedig az erdélyi magyarság felelős hitvatástudata szólaltatja meg, hanem pontosan ugyanaz az ármány, amely román kollégáikat is mozgatja a dunavölgyi népeket megosztani akaró fasizta-imperialista politika egyenes folytatásaként.

Nem véletlen például, hogy Nagyszébenben ugyanannak a szervezetnek a keretelbe beszívárgott román sovinszta elemek akarták elgáncsolni a kolozsvári magyar egyetem felállításáról szóló törvényrendeletet, mely szervezetnek a mezében itt Kolozsvárt magyar sovinszta prókatorokodott a kolozsvári román egye-

tem visszatérését gátolni igyekvő ágensek mellett. Ez a tény meggon-dolkoztató és arra figyelmeztet, hogy a román és magyar sovinszta elemek közös akciójáról volt szó a Groza-kormány két népet megbékéltető programja ellen.

A zavarkeltés nem komoly, hiszen Románia demokratizálódásának folyamataiban kerülhetetlenül sorra-kerül minden szabotáló, reakciós, sovinszta elem kiküszöbölése. A háborús bűnösök és uszító újságírók jórésze már lakat alatt van és sorsukat azok sem fogják elkerülni, akik irodák mélyéről akarnak folytatni a Maniu-gárdista politikát. A magyar provokátorokat azonban nekünk kell ellentéznünk, a magyar demokráciának. Ezek azok a sovinszta, akik nem állják azzal vádolni a romániai magyar nép demokráta vezetőit, hogy nem jól szolgálják népük érdekeit, ugyanakkor azonban éppen azoknak a román reakciós sovinszta- táknak a kezére dolgoznak, akik Groza Péter nagy tervével szemben örökös elégedetlenséget és háborusá-

got akarnának a dunavölgyi népek között. Vannak nehézségeink? Miat-tuk vannak! Legyűrjük-e a nehézségeket? Igen! Mégpedig velük szemben! Biztosítjuk-e az erdélyi magyarság szabad fejlődését? Igen! A demokrácia alapján, amelyet ők nem a közös boldogulásra, hanem évszázados bűnök folytatására akarnak felhasználni.

Az erdélyi magyarság egy pillanatra sem provokáltathatja magát semmiféle sovinszta, legyen az akármilyen nemzetiségű. És a nemzeti jogegyenlőség tökéletes megvalósításával mindvégig együtt fog menni a román demokráttal, akiknek sem több, sem kevesebb a céljuk, mint a magyar demokráciának.

A Dunavölgye sorsát s felszabadult népeinek boldog jövőjét nem a gáncsvetők és provokátorok fogják megoldani, hanem azok a fenséges népi erők, amelyek itt bujdokoltak mindig is a mélyben, s melyek feltörekvésével a Vörös Hadsereg győzelméi tették lehetővé. Nekünk, a szabad és demokratikus Románia testvériesülő népeinek, kell példát adnunk az egész Dunavölgye számára, s ezzel a példával nem is fogunk adósok maradni.

Imrédy, Szálasi, Antal István, Sztójay
állanak a magyar háborús bűnösök első listája élén

BUDAPEST, június 9. (Rádió.) Az ideiglenes magyar kormány nyilvánosságra hozta a magyar háborús bűnösök első csoportjának névsorát. A háborús bűnösököt a lista öt csoportra osztja az elkövetett bűnök súlyossága szerint. A névsor 106 nevet tartalmaz. Az első csoportba a nyilaskeresztes párt tagjai tartoznak, élükön Szálasival és Beregivel, valamint Imrédy Béla, Antal István és Sztójay Döme.

Pătrășcanu igazságügyminiszter
politikai értekezletet tartott Kolozsvárt

Szerdán nyilvános ankétán számol be erdélyi körutjáról az igazságügyminiszter

KOLOZSVAR, június 9. Lucretiu Pătrășcanu igazságügyminiszter pénteken délután különvonattal Kolozsvárra érkezett, hogy az Északkelet közgazgatási bekapcsolása során felvetődött igazságügyi kérdéseket a helyszínen tárgyalja meg az Országos Demokrata Arelonal pártjaival és szervezeteivel. Az igazságügyminiszter északkeletélyi látogatását a Székelyföldön kezdte, s miután Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredán és Marosvásárhelyen rendezte már a magyar bírák és igazságügyi tisztviselők besorolását, Kolozsvárt is megkezdte az eddig még be nem sorolt magyar igazságügyi személyzet személyi ügyeinek tisztázását.

Az állomáson történt hivatalos fogadtatás után Pătrășcanu igazságügyminiszter a vármegyeházára hajtatott, ahol az ODA politikai pártjainak és szervezeteinek képviselői várták. A politikai jellegű megbe-

szélésen Pogăceanu László főispán üdvözölte a vendéget, majd maga Pătrășcanu igazságügyminiszter vette át a szót s közölte a besorolásokkal kapcsolatos felfogását. A nagyjelentőségű értekezleten az ODA északkeletélyi végrehajtó bizottsága részéről Vescan Teofil dr., a Szakvezető Tanács részéről Veress Pál, a román Hazafiak Szövetsége részéről Bugnariu Tudor dr. és Russu György, a Magyar Népi Szövetség országos központja részéről Demeter János dr., Bányai László, Oláh Péter és Balogh Edgár, a rendőrség részéről Keleti Sándor állambiztonsági vezérfelügyelő helyettes és Timofi György rendőrfőnök, a Szociáldemokrata Párt részéről Cristea László s a Zsidó Népközösség részéről Farkas Jenő dr. vett részt.

A megbeszélések során tisztázódott a magyar bírák, igazságügyi tisztviselők és alkalmazottak besorolási

kérdése, amennyiben mindereket részben kolozsvári és kolozs megyei (bánffyhunyadi, hidalmási, sármási és mócsi), részben pedig székelyföldi és délerdélyi munkahelyekre nevezik ki. Pătrășcanu igazságügyminiszter megnyugtató választ adott a nem román állampolgárságu magyar egyetemi, középiskolai és elemiiskolai tanszemélyzet szerződötetésének kérdésére is és azonnal intézkedett, hogy a Délerdélyből menekült magyarok katonaszökevény-ügyei a szovjet-román fegyzerszüneti egyezmény értelmében véget érjenek.

Az értekezlet végeztével az igazságügyminiszter bejelentette, hogy Máramaroszigetre, Szatmárra és Nagyváradra is ellátogat, s körutjáról visszatérve jövő szerdán, június 13-án, előadást tart Kolozsvárt, nyilvánosan adván felvilágosítást a demokratikus igazságügy kérdéseiről.

Németországnak majdnem a fele kerül szovjet megszállás alá

LONDON, június 9. (Rádió.) A négy szövetséges főparancsnok Berlinben történt találkozásával és a részéről kiadott nyilatkozattal kapcsolatban a moszkvai lapokban fényképek jelentek meg, amelyek feltüntetik, hogy Németországnak majdnem a fele kerül szovjet megszállás alá.

A megszállási zónák kijelölése után az amerikai csapatoknak ki kell vonulniuk Thüringia és Szászország nagyobb városából, így a többi között Lipcséből, Chemnitzből és Dessauból.

Eisenhower, Montgomery és Tas-

signy tábornokok tegnap elhagyták Berlint. William Strang, Montgomery tábornok politikai tanácsadója azonban a német fővárosban maradt és tovább tárgyal a szovjet parancsnoksággal.

Montgomery tábornokot mára Antwerpenbe várják, ahol a város díszpolgárává avatják.

Diktatura Japánban

NEWYORK, június 9. Tokióban nyilatkozat hangzott el, amelyből kiténik, hogy a kormány a diktatórikus rendszer útjára lépett. Ezentúl császári rendeletekkel, a nemzetgyűlés megkérdezése nélkül hoznak döntéseket minden kérdésben. A japán képviselőház elnöke lemondott. A lakosságot felszólították, hogy készüljön fel a Japán elleni invázióra. Az egész lakosságot belső hadseregnek tekintik és előkészítik az ugynevezett öngyilkos bevetésekre.

A legutóbb Okinawa felett 64 „öngyilkos” repülőgépet lőttek le a szövetségesek.

Negyven napon belül létrejön a háromhatalmi találkozó

NEWYORK, június 9. (Rádió) Truman elnök a legutóbbi sajtóértekezleten kijelentette, hogy a hármastalálkozó negyven napon belül létre fog jönni. Az elnök ezután közölte, hogy véleménye szerint a szíriai viszály miatt felesleges összehívni az őshatalmi konferenciát, mivel a közkeletű viszály anélkül is megoldható.

Lengyelországban teljes a szabadság

BERN, június 9. (Rádió) Londonból jelentik, hogy Canterbury érseke, dr. Johnson hazatért Lengyelországban tett látogatásáról. Az érsek beszámolt arról, hogy a lengyel kormány és a lengyel nép nagy erőfeszítéseket tesz az újjáépítés érdekében. Elmondta, hogy Lengyelországban teljes a vallási szabadság, a papok szabadon folytathatják működésüket. Egyetlen templomot sem zártak be és a földreform során az egyházi birtokokat nem kobozták el.

— Nagy polgári szabadságot tapasztaltam — mondotta Canterbury érseke. Gyűléseken vettem részt, lapokat olvastam. Lengyelországban teljes a szólás- és véleményszabadság. Elmondhatom, hogy a lengyel politikai élet semmiben sem különbözik az angoltól.

Befejezésül az érsek hangoztatta, hogy a lengyel kormány igen erős és bírja a nép támogatását és rokonszenvét.

Hopkins Berlinbe érkezett

LONDON, június 9. (Rádió) Harry

Hopkins, Truman elnök rendkívüli megbízottja moszkvai tanácskozássainak befejezése után Berlinbe repült, ahol tárgyalásokat folytatott Zsukov marsallal, a szövetséges ellenőrző bizottság szovjet tagjával.

Anglia, az Egyesült Államok és Franciaország még nem tudott megegyezésre jutni az Ausztria megszállásával kapcsolatos tervekben

NEWYORK, június 9. (Rádió) Stettinius helyettese kijelentette a sajtóértekezleten, hogy Anglia, az Egyesült Államok és Franciaország egyelőre nem tudott megegyezésre jutni az Ausztria megszállásával kapcsolatos tervekben.

Brit csapatok szállják meg a Ruhr-vidéket

PÁRIS, június 9. (Rádió) Londoni hír szerint brit csapatok fogják megszállani a Ruhr-vidéket, így a nagyobb városok között Düsseldorfot és Achant is.

ság előtt, magyar egyetemi tanárok elnöke mellett előreláthatólag Észak-erdélyt a központjában, Szatmárnémetiben, Nagyváradon, Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Sepsiszentgyörgyön lesz. Természetesen minden jelölt anyanyelvén vizsgázzik. A bizottságokat úgy állították össze, hogy azokban lehetőleg minden gimnázium tanári karából egy-két tanár részt vehet — fejezte be tájékoztatását a főigazgató.

A polgármesteri hivatal az illetéktelen jármű-rekvirálások ellen

KOLOZSVÁR, június 9. A polgármesteri hivatal egy korábbi rendelkezésével megtiltotta, hogy a város területén a közmunkaügyi hivatalon kívül bárki más rekvirálás útján fuvarot vegyen igénybe. Amint most megállapították, egyes hatóságok és szervek ezt a rendelkezést nem tartják be. Előfordul, hogy a közmunkaügyi hivatal tudta és rendelkezése nélkül egyszerűen az utcán elfognak fuvarosokat, illetőleg hóstáti földészszekereket és rekvirálás címén különféle munkákat végeztetnek velük. Az ilyen rekvirálás ellen teljesen jogos a panasz. Különösen most, amikor a földészek nehéz és sürgős mezei munkával vannak elfoglalva.

A polgármesteri hivatal éppen ezért újra figyelmeztet mindenkit, hogy rekvirálni csakis a városi közmunkaügyi hivatal útján lehet és szabad. A földészek semmiféle más hatóságnak, vagy hatósági szervnek nem kötelesek engedelmessé válni.

Közöljük a hazatérő deportáltak névsorát

KOLOZSVÁR, június 9. Az Észak-erdélyi Zsidó Népközösségek Szövetsége rendelkezésünkre bocsátotta azoknak a névsorát, akik a deportálásból utban vannak hazafelé. A névsort a már hazatérték közlése alapján állították össze. Egyelőre még természetesen nem lehet tudni, mikor és milyen csoportokban térnek majd ezek hazára, hiszen a nehéz közlekedési viszonyok miatt esetleg még hetekig, talán hónapokig is eltarthat, amíg valamennyien itthon lesznek.

Az alábbiakban megkezdjük a névsor közlését, amely bár hiányos, mégis igen sok ember számára jelent nagy megkönnyebbülést és életkedvet.

Utban vannak Kolozsvár felé a következők:

Ausländer Agi, Almásiné, Berger lányok, Blatt Boriska, Biener Lili, Bixenspanner Éva, Berkovics Zsuzsi, Berkovits Magda, Bernstein Lotti, Benedek Pálné és testvére Józsi, Bernát Ilonka és testvére, Baumzweig Elza, Buchbinder (19—20 éves), Bernstein Otti, Bergfeld testvérek, Berkovits Éva, Berla Mária, Beck Mirjam, Citrom Jolán, a Kultúra kölcsönkönyvtárból két nő, Deitel Irén, Diamantstein Miki, Deutsch szabó, Erdős Janka, Ellásné és lánya, (együtt indultak hazafelé Przemyslből), Elek Kati, Feller Emil, Friedmann és 3 lánya, Fischbein Judit, Fehér Edit, Farkas (25—30 éves), Feuermanné, Fischer asztalos (Malom-utca), Friedmann Béla, Friedmann Pál, Farkas Béla, Farkas Lajos, Frischmann gyümölcskereskedő, Fülöp Renée, Ferenc Dóra.

A névsor közlését folytatjuk

Tetőcserép, mész, cement

Benjamin Árpád
építkezési anyagraktár

Budai Nagy Antal-utca 42 (volt Honvéd-utca)

Ujabb nyersanyagszállítmányok érkeznek a Szovjetunióból

BUKAREST, június 9. A Szovjetunióval kötött gazdasági megállapodás alapján rövidesen újabb nyersanyagszállítmányok érkeznek Romániába. A behozatalra 50.000 tonna kő, 6000 tonna öntöttvas és 25.000 tonna félgyártmány, valamint más elsődrendű anyag, mangánérc, ón és egyéb termék van előirányozva. Ez a behozatal jelentős mértékben megnöveli az ország fémiparának teljesítőképességét, úgyhogy nemcsak eleget tudunk tenni a fegyverszüneti egyezményben foglalt ilyen irányú kötelezettségünknek, hanem a belső fogyasztás számára is megfelelő mennyiségű árut biztosíthatunk a piac számára.

Gyöngyösi külügyminiszter nyilatkozott a magyar külpolitika időszerű kérdéseiről

BUDAPEST, június 9. Gyöngyösi János magyar külügyminiszter nyilatkozott a Világ munkatársának a magyar külpolitika időszerű kérdéseiről.

— Külpolitikánk vonala — mondotta a külügyminiszter — világos és határozott: a legteljesebb bizalom légkörének megteremtése a Szovjetunióval való kapcsolatainkban és őszinte jószomszédi viszony kialakítása többi szomszédunkkal. Meg kell nyernünk Oroszország bizalmát és be kell bizonyítanunk, hogy erre a bizalomra méltóak vagyunk. Tisztában kell lenni azzal, hogy ez minden, amit Oroszország tőlünk kíván: baráti szomszédosság, amelynek őszinteségében megbízhat.

— A szomszédos államokkal a kapcsolatok egyelőre a helyzet adottságaiból kifolyólag gazdasági térére szorítkoznak. Itt találhatunk leghamarabb egymásra, hiszen egymásra vagyunk utálya. Nagyon természetesen mi nyersanyagok szállítását várjuk szomszédainktól; ezekre a nyersanyagokra szükségünk van már csak azért is, hogy eleget tehesünk a fegyverszüneti szerződésből fakadó szállítási kötelezettségeinknek. Viszont mi is tudunk és akarunk szállítani olyan nyersanyagokat, amelyekre szomszédainknak van szükségük.

— Remélni kell, hogy a Dunamedence országaiiban az áruk szabad forgalmát nem fogják a vámhatárok lehetetlenné tenni vagy túlságosan megnehezíteni.

Az újságíró megkérdezte, hogy a gazdasági kapcsolatokon túl, politi-

kai téren mutatkozik-e valami fejlődés a szomszédokkal való baráti kapcsolatok kialakításában? A miniszter utalt Groza román miniszterelnök sok reményre jogosító nyilatkozatára. Aztán ismét visszatért a Szovjetunióhoz való kapcsolatok alakulására.

— Azt a féktelen mérgezett propagandát, amivel a magyar közön-

séget az utolsó negyedszázad alatt elárasztották, fel kell váltania a kölcsönös barátság korszakának. Ezen a ponton jelentős szerepe lesz a magyar művészetnek és a magyar művészeknek: ők lesznek bizonyára az első, akiknek módjukban lesz saját tapasztalatból megismerkedni Szovjetországgal és az orosz művészettel.

Hadházi főigazgató tájékoztat az ideai érettségiről

Előreláthatólag Kolozsváron, Szatmárnémetin, Nagyváradon, Marosvásárhelyen és Sepsiszentgyörgyön működnek majd érettségi bizottságok

KOLOZSVÁR, június 9. Az ideai érettségi vizsgálatok módja felől általában a közönségben tájékoztatlan-ság és indokolatlan aggályoskodás észlelhető. Éppen ezért megkértük Hadházi Sándort, az észak-erdélyi tanterület főigazgatóját, tájékoztasson a magyar iskolák ideai érettségi vizsgáinak természetéről. Hadházi Sándor a következőkben adta meg a kért tájékoztatást:

— Az ideai érettségi vizsgákon a következő tantárgyak szerepelnek: Magyar nyelv és irodalom, román nyelv, mint használati nyelv, latin nyelv; szabadon választható modern nyelv: francia, német, angol, olasz, orosz; filozófia, történelem, földrajz, mennyiségtan, fizika, vegytan.

— Lényeges könnyebbítés, hogy szabadon választható: vagy a latin és

természettudomány, vagy a mennyiségtan és fizika—vegytan. Tehát a jelölt képességeinek megfelelően vizsgázhatik.

— A magyar nyelv és irodalom mint érettségi tárgy, a román nyelv mint társalgási nyelv szerepel. A történelmi és földrajzi érettségi főként erdélyi ismereteket tételez fel.

— A már kiadott részletes érettségi utasításon lényeges könnyebbítést hoz a legújabb miniszteri rendelet, amely főként a mennyiségtan és fizika-vegytan tananyagát rövidíti le a modern nyelvek tárgyaiban előírt írók műveit pedig nem határozza meg pontosan, úgyhogy a jelöltek a felsorolt írók bármely írásművéből vizsgázhatnak.

— Az érettségi magyar középiskolai tanárokból összeállított bizott-

VÁSÁROLJON

ÁLLAMI OSZTÁLYSORSJEGYET.

HANEM NYER, SEM VÉSZ KÁRBA PÉNZE,
mert az állami osztálysorsjáték jótékony célú intézmény, összes tiszta jövedelmét szociális célokra fordítja!

TITÁN sorsjegy-főelárusító, Szabadság-tér 32

A román negyvennyolc

Bécs felől sodrott ősz Duna-habok
Titkukat s hozott parancsukat zugják:
Zsibongj föl újból, szép zsványtanya,
Ékes kövekbe fölburkolt hazugság,
Száz zsandárunk és katonánk vlyáz
Minden vásárolt, zsoldos uri bőrre:
Paprika Jancsik, Pintye Gilgorok,
Forverc, előre.

(Ady Endre: Dal a Hazugság-Házról.)

Három hónappal a magyar negyvennyolc után a havasalföldi román nép forradalmi megmozdulása is kicsikarja a cári zsarnokság eszköztől, Bibescu fejedelemtől az új alkotmányt. Sapca pápa Iszlánál, Bălcescu, Rosetti, Ghica, Bratianu és a többi forradalmár Ifju Bukarestben állítja talpra a parasztságot, a kispolgárságot s a történelmi színen akkor első ízben jelentkező proletáriátust. Am lehet-e hosszú élete annak a győzelemnek, melyet a népi szabadság forradalmi gondolata a rabtartó cárizmus és a haldoklásában is hódító vágyakat melengető ottomán birodalom imperialista szörűkértjén arat? Három hónap múltán a forradalom vezetői menekülni kénytelenek. Bălcescu Magyarországra emigrál s magyar-román népi összefogással, a magyar negyvennyolc győzvének erejével akarja ismét felémelni a letiport zászlót.

Az újabb történet

gyakran emlegeti Kossuthal együtt Bălcescut. Életpályájuk történelmi szakaszai valóban egymásba fonódtak, előbb a magyar negyvennyolc eseményeinek hullámzáiban, később pedig, Világos után, annak a nagy álomnak a megvalósításában, amely ma is ott lebeg, de most már nem elérhetetlen eszménykép, a Dunavölgye békére, testvéri megértésre, lelki összhangra vágyó népei felett.

Bălcescu hónapokon át ott élt Kossuth kormány mellett. Ifju szívének minden melegével a magyar szabadságharc ügyén csügg; lelkesedik és remeg, elragadtatót szavakat hallat és átkozódik a harctéri események és a kormánypolitika változásaihoz mérten. Ez a fiatal forradalmár, ki halálos kórtól épül megviselt testében, mindenkinél élesebben látja és fájdalmasabban érzi a magyar-román szembenállás tragikumát. Többször elolvastam már Ghica János (egy-kiadásokban magyarul) szemponatok szerint barbárul megsonkított) emlékiratait, melyek nagyrészt Bălcescu jelentései és baráti levelei teszik ki, s olvasásukkor mindannyiszor átborgongott rajtam a hideg gondolat: nem halálra ítéletett-e mindkét nép, hogy oly vakon, oly eszevesztett félvállalkodottsággal haladt el az egymástartalás magyszerű alkalmai mellett. Kossuth, ki agyának és szavának erejével a német zsarnoksággal szembe tudta állítani az egész nemzetet, az európai politikai konstellációt az összefüggések oly zseniális felismerésével tudta lerögzíteni, a nemzetiségi kérdésben mintha terra incognita-ra tévedt volna. A lázadásba kergette Jancu Abáthot, holott a forradalom egyik legjobb támaszává tehetné volna. Bălcescu nemcsak ezt látja élesen, hanem azt is, hogy a liberális elvek általános könyörtelensége még nem jelenti a különalkatu nemzetiségi kérdés megoldását, mint tájékozatlanul Kossuth hitte. Feladulásaiban néha odáig megy, hogy kurva szavakat hallat, amint barátjait, Ghicának beszámól a magyar kormány folytatott tárgyalásairól. Feladulási Jancu is a mocsok hegyek között, levei már nem hatnak s ő vérző szívvel ér vissza. A nehéz kő elindult romboló útján.

Bălcescut, a forradalmárt.

Az író és az államférfit a román nép legnagyobb fia közé sorozta az utókor. Őve elválaszthatatlan összekapcsolódott a juniusi forradalommal: a kislepek szabadságmenyével. Az ő élete azonban nemcsak példakép, hanem nagy szem is. A román és magyar demokraciának ki kell olvasniuk belőle azt a felmeztetést, hogy a történelem elvárja a népek megbékélésének, összefogásának nagy alkalmait, s keservesen vet, az a nép, amely a mértéktelen nemzetgyógyítás balga álomképeit szédülten, elegeti füle mellett az élek és helyzetek parancsait. Kossuth, magyar forradalmár, Bălcescu közveto szava nyomán se tudta megérteni Jancu, a nemzetének ugyanolyan felzabulást akaró román forradalmárt, tragikus ellentmondásba kergette őt,

a marosvásárhelyi jogászfik legtüzebbjét; visszautasító magatartásával behajszolta az osztrák reakció karjai közé, szövetségre kényszerítve a cárizmussal a szabadság bajnokát. Ő, a gyökerek messzebb ágának, nem csupán a császári tiszt pofonja kergette az örületbe Jancu, akiről drámát írván, Erdély román-magyar drámáját fogja megírni a reá vállalkozó író.

Ha tiszta látóhatárt és friss levegőt akarunk itt tájainkon, akkor a románnak ismernie kell azt a Bălcescut, aki a magyar népet a román nép természetes szövetségének tekintette, a magyarnak pedig nemcsak az ifju Kossuthot kell tisztelnie, kinek egyik-másik tettéből a szovinizmus hervasztó-perzselő lángja csap ki, hanem a másikat is, ki a buzdosásban lehiggadván s tájainkon józanabban széttekintvén, a dunai állam-szövetség, a dunavölgyi népek egyrangúságának gondolatához érkezett el. Vegyük revízió alá a történelmet mindkét oldalon. Ne keressük lámpással csupán azokat a mozzanatokot, amelyek látszólag kiengesztelhetetlenül elválasztanak bennünket. Feladatunkat első sorban azoknak a közös gondolatoknak, politikai összecsengéseknek és művelődési szövetezéseknek felkutatásában lássuk, melyekkel hűek maradtunk Bălcescu és Kossuth szellemi-politikai hagyatékához.

Mindkét nép számára

egyetlen nagy realitás van: itt vagyunk és itt maradunk. Minden olyan ábránd, terv vagy számítás, amely ezt a valóságot gonoszul vagy naiv túlzással átugrani igyekszik, már eleve halálra ítéltetett, még ha látszati sikerek ideig-

óráig mutatkoznak is. Itt élünk egymás mellett, egymás mellé és nem egymás alá rendelve. A jogok mértékét pedig az Erdély felszabaduló földjét vérevel öntöző győzelmes Vörös Hadsereg áldozathozatala szabta meg. A huszas évek keservesen kipróbált „szabadságjogain” már rég túlhaladt az idő. A nemzetközi problémává terebélyesedett nemzetiségi kérdés már megérett arra a megoldásra, amit csak a szocialista demokrácia elvei nyújthatnak. Tehát végzetesen téved az a magyar sovíniszta, aki az erdélyi románság szerepét és hivatását ama szűk korlátok között tudja csak elképzelni, amelyek román testvéreinknek a pusztá életnél többet alig engednének; igen, alapelve volt ez a külpolitikában gyáván, esztelenül és becsületlenül szinte nemzeti tragédiát előidéző, a belpolitikában pedig szolgabíró színvonalu dzsentrí-polgári felfogásnak. De végzetesen téved az a sovíniszta román is, aki azt hiszi, hogy ismét elkövetkezhet Erdélyben a Bratianu, meg a Maniuu gyarmati korszaka. Egy dolog van, ami fölött Erdély magyarsága nem alkuszik: a két nép egyenlő joga. Aki ezen az elven rést próbál ütni vagy pláne azt aláaknázni: ellenségünk, s egyben a mellettünk álló román demokráciának is ellensége.

Fel kell emelkednünk a sovínisztákat, a kártékony tulzókat a „nemzet szeméte” nevező Bălcescu gondolatáig: „... Ne feledjük, hogy az emberiségnek megvannak a maga szent, erőszakos el nem vehető jogai.” Másutt: „... A nemzetiségek szabadsága nem jöhet a császári udvaroktól s a császárok és deszpóták kezétől, hanem egyedül valamennyi román szoros egységé-

től s az elnyomott népekkel szolidáris felemelkedésétől.” Jancu tragédiája nagyrészt onnan származott, hogy nem gondolta végig azt a politikai gondolat-sort, melynek végén ott áll a bálcescui következtetés: szolidáris felemelkedés a hasonló helyzetben lévő népekkel!

A mi magyar drámánk

kovácsát pedig vezető rétegeink hűtlenségében keressük. Orcájukat nyugat felé fordítva, keveset érdekelte őket népiük, otthonunk és szomszédásunk. Hivatalos közszellemiségünk így a németimádat bódulatában lassan elvesztette fokozatosan sorvadó látó- és szaglószervét. Pontosak és csilhatatlanok lettünk lényegtelen dolgokban s felületesek olyankor, amikor élet-halál problémákat dobott elének a sors. A különben alapos és megbízható Marczali sem veszi például magának a fáradságot, hogy megnézze valamelyik szótárban, mit jelent a román „pajura” szó. Így aztán azt írja mívében, hogy a császári tisztek „pajurát” — azaz passzuszot, teszi hozzá — adtak Jancu felhalálának. Holott a pajura sást jelent és a császári tisztek nem menlevelet osztogattak, hanem római-sasos zászlókat, mert akkor Bécs dákromán birodalmat ígért a magyarokat aprító románságnak, mint ahogy száz évvel később ugyanazok a német ármányok a szent-istváni birodalom ígéréstével kergették bele a halálba a magyarságot.

Próbáljunk őszintén szembenézni az elvétett múlttal. Próbáljunk becsületesen egymás szemébe nézni. A románok nem lézzen csalódása a magyar s a magyarnak sem a román népben, hiszen e nép junius 11-iki forradalmi talpraállása adta Bălcescut Európa szabadságharcos történetének. A román nép előtti tisztelgés alkalmá mellett a végleges megbékélés reményességét is jelenti számunkra ez az évforduló.

KAKASSY ENDRE

Különbözeti vizsgát kell tenniük

az 1940 szeptember 1 és 1945 szeptember 1 között végzett diplomásoknak

BUKAREST, június 9. Voiteo Stefan, a kormány szociáldemokrata közoktatásügyi minisztere határozatot hozott, amelynek értelmében azoknak a román állampolgároknak, akik 1940 szeptember 1 és 1945 szeptember 1 között jutottak diplomához és tanulmányi végbizonyítványokhoz, különbözeti vizsgát kell tenniük diplomáik, illetve végbizonyítványaik érvényesítésére. A különbözeti vizsgák időpontját esetenként állandó bizottság határozza meg.

Az üzemi étkezők, a bölcsődék és a tanoncok kérdésével foglalkozott a Szakszervezeti Tanács

KOLOZSVÁR, június 9. A Szakszervezeti Tanács titkári értekezletén Neumann József, a Szakszervezeti Tanács egyik titkára az üzemi étkezők és a bölcsődék felállításával foglalkozott. Az üzemi étkezők felállítása a mai nehéz ellátási viszonyok mellett sürgős és jelentős tennivaló. Törvény szerint minden 25 munkásnál több munkást foglalkoztató üzemben étkezőt kell felállítani. Az üzemi étkezőkben a tanoncok ingyen étkezhetnek. Az üzemi étkezőket akkor is fel kell állítani, ha azt a munkások nem kérik.

Ugyancsak törvényes rendelkezés van arra nézve is, hogy minden ötvennél több 18 éven felüli nőmunkást foglalkoztató üzemben és gyár-

ban bölcsődét kell felállítani. Sok üzemből azonban nincs ötvennél több 18 éves nőmunkás. Ebben az esetben több kisüzem részére állítanak fel egy bölcsődét. A törvény rendelkezései szerint a bölcsődéket az üzemekben kell felállítani. Ha az üzemekben nem volna bölcsődének alkalmas terem, akkor az üzem közvetlen közelében — legtovább ötpercnyi járásra — kell megfelelő épületet igénybevenni. Kolozsvárt a bölcsődék felállításával kapcsolatban megnyugtató a helyzet. Egy-két kisüzem kivételével minden gyárban már régóta működnek a Szakszervezeti Tanács nőbizottságának utasítása és ellenőrzése mellett felállított bölcsődék. Neumann József titkár beszámoló-

jában még megemlékezett arról, hogy hivatalos megállapítás szerint több kisiparos nem tartja be a törvényes rendelkezéseket és a tanoncokat naponta a 8 órai munkaidőn túlmenőleg is foglalkoztatják. A törvény intézkedése e tekintetben szigorú. A tanoncok is naponta csak 8 órát kötelesek dolgozni. Azt a kisiparost, aki a tanoncokkal szemben megszegi a törvény eme rendelkezését, szigorúan megbüntetik az illetékes hatóságok. Végül kitért a munkavállalók elbocsájtási kérdésére is. A helyi munkaügyi felügyelőség vezetője közölte a Szakszervezeti Tanács vezetésével, hogy a felügyelőség csak az esetekben fogadja el a felmondást, ha azt a szakszervezet jóváhagyta.

Szovjet — magyar lelki találkozás kifejezője volt Vorosilov marsall budapesti fogadóestje

BUDAPEST, június 9. Vorosilov tábornagy, a Budapesten működő Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke, a hitleri Németország lelett aratott nagy győzelem alkalmából a Británia-szülő termében fogadást rendezett. Az érkező vendégeket Vorosilov tábornagy és Puskin követ fogadta.

Az Ellenőrző Bizottság képviselőin kívül megjelent a fogadóesten Zsedényi Béla, az ideiglenes nemzetgyűlés elnöke, Dálnoki Miklós béla miniszterelnök és a kormány valamennyi tagja, a demokratikus pártok vezetői: Tildy Zoltán, Kovács Imre, Rikosi Mátyas, Szakasits Árpád, Vas Zoltán polgármester, Oltványi Imre, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és a magyar szellemi élet kiválóságai közül Kodály Zoltán, Szekfü Gyula, Darvas József, Orkutay Gyula és még sokan mások.

A fogadóest különbözőt minden más hasonló hivatalos összejöveteltől. Vorosilov tábornagy meleg és közvetlen egyénisége száműzött minden feszélyezettséget s a vendégek rövid idő alatt összelepedtek. A dalok és táncok áttörték a nyelvi korlátokat s a dunai flótilla orosz matrózainak kórusa mely elagattatást váltott ki a mezejentekből. Csodálatosan szép, mélyhangulatu orosz népdalokat és népi táncokat adtak elő. A külföldi vendégek nagy elragadtatással hallgatták a Győrny-kollegisták parasztdalait és gyönyörködtek táncukban.

Vorosilov tábornagy kedves közvetlenséggel felkérte a jelenlévő magyar férfiakat és nőket, hogy mutassák be a csárdást. A magyar táncot az oroszok látható örömmel és tetszéssel nézték és maguk is megpróbálkoztak vele. Egyébként a fogadóest minden résztvevőjének feltűnt, hogy

az oroszok dalait és táncait, de még a katonanépeket is milyen erős kapcsolatok fűzik a néphez, a népzenehez. S mi magyarok is a Győrny-kollegisták dalaival nyertük el őszinte tetszésüket.

A fogadóest folyamán Major Tamás elszavalta Petöfi „Vasuton” című versét, melyet Vorosilov tábornagy lefordított magának. Különösen tetszettek neki a vers befejező sorai: „Törjete szét minden láncot, — Majd lesz elég vasatok!”

Hosszu, élénk és meghitt beszélgetésben telt el a fogadóest, mely az összes résztvevőkben mély élményt hagyott.

Mindenféle **parkettező** munkát vállalok a legjutányosabb áron
Herman Sándor
parkett — Kossuth Lajos-utca 15

„Szeressük egymást kicsikém!”

Egy napló Bukarest—Budapest kette-
ségi híre beszámol arról az öröndetes tény-
ről, mely szerint a romániai magyar—ro-
mán nyelvű filmgyártás hamarosan meg-
kezdődik; az előző pesti filmszakember
már neki is vágott a bukaresti utnak, a
román filmművészek tán már össze is cso-
magoltak, s hamarosan felkerekednek Bu-
dapest felé. Ugyanígy örömmel szolgál
továbbá annak tudomásulvétele is, hogy az
első ilyen kettős fogantatású film Maxim
Gorkij egyik novelláját eleveníti majd
meg. Annál nagyobb megdöbbenést és elke-
seregdedést váltottak ki a következő sorok:
„Azonkívül sorra kerül Notti Károlytól:
Maga lesz a férjem, Bécsi randevu és Szer-
essük egymást kicsikém fűdbemutató da-
rabja.”

As ember ilyen esetben egy darabig nem
hisz a szemének, tán valami ördög incsel-
kedése — gondolja — s csak meredezik a
betűkre. Gorkij és Notti, Notti és Gorkij —
töprengünk, s nem tudjuk elképzelni, miként
kerülhet egymás mellé még ma, az új vi-
lágban is a szinarany és a rágógumi, az
„Anyja” és a „Szeressük egymást kicsi-
kém!”

Hát lehetséges volna, hogy máris ügye-
sen és ravaszkodva összedugta a fejét, va-
laha egy épségben maradt középeurópai
espressóban, ama tőkés csoport, mely üze-
leti valmerőségében nem riad vissza attól,
hogy a pesti sikerirodalom termékeivel
kompromittálja Ady Endre és Móricz Zsig-
mond nemzetét? Azt akarják tán elhíttetni
a világgal, hogy amíg a nagy szovjet ter-
ségen lázasan eszmélkedő tömegeket hó-
dított az emberiségnek Gorkij szelleme, ad-
díg nálunk-jel csak Notti Károlyokat tu-
dott termelni a huszadik század első fele?
Vagy valami egészen raffinált filmrende-
zői fogással „világnézetet” fognak „bele-
vinni” például a „Bécsi randevu”-ba?
(mondjuk Hitlert várja egy hietingvi ceap-
székben valami Bécsi jassplány, de a
„férfi” nem mehet el, maga helyett Lata-
bárt küldi, ábruhában...) avagy a „Sze-
ressük egymást kicsikém”-be a román-
magyar megbékélés eseményét dhajtják
„beledolgozni”? —

Ne ringassuk magunkat illúziókba! A
szemünkönkről és igényeinkről már a ci-
mükkel mindent eláruló kulcsa-abortuszok-
kat eredeti, jó békevilágbeli formájukban
akkerjük s fogják is megfilmesíteni. Hi-
szen sikerült bizonyossága számszázalékos:
ugyanazon az uton haladnak, melyet 1930
körül tapostak volt a léha és nevelhetetlen
tömegek szivéhez, amelyek szakmai tapaszt-
alataik szerint egy Gorkij-darabot csak
két-három Notti-frócs leöbbitése árán ké-
pesek megemészteni.

A román—magyar filmes-barátság évad-
jának elején aggodalommal és riadozó lé-
lekkel gondolunk a magyar és román írók-
ra, Móriczra, Tamásira, Nagy Istvánra,
Csaragialéra, Sadoveanura, Cocedra és a
többiekre, akiket, akárcsak a megelőző
korszakban, félős, most is ki akarnak sem-
mizni a tőkés filmszakemberek.

Ne értsük félre egymást! Semmire sem
lehetünk büszkébbek, mint éppen arra, hogy
Bukarest és Budapest között szálak szö-
vődnek s megvalósul végre az a kulturális
egymásbákapszolódás, amely előfeltétele a
dunavölgyi építésnek. Azonban mindennél
jobbban vigyáznunk kell arra, hogy kicsi-
nyes látkörű üzleti csoportok önző célokra
ne használják ki a legszentebb programo-
kat.

JEKELY ZOLTÁN

A MNSz régeni értekezlete

REGEN, június 9. A Magyar Népi Szö-
veteg Régenben konferenciát tartott,
amelyen a kiküldöttek a községek sérel-
meiről és kívánásairól számoltak be.

A konferencián különböző mezőgazdasá-
gi, kulturális és politikai jellegű javasla-
tok hangzottak el.

Ezt követően a sétatéren a Magyar
Népi Szövetség nagyszabású beszámoló
nagygyűlést tartott. Közel 4000 tag vett
rész. A nagygyűlésen Szabó Domokos tit-
kár részletes beszámolót tartott a kolozs-
vári kongresszus menetéről.

Szabó Domokos hangsúlyozta, hogy a
nagygyűlés szellemében kell munkálkod-
nia az itteni magyarságnak is a teljes ro-
mán—magyar megbékélés jegyében.

SZABAD SZÓ

Az ifjúság az élen halad

Ne politizáljon az ifjúság, volt a
fasizmus jelszava. Mint minden jel-
szava, ez is hazug volt. Miközben
azt hirdette, hogy az ifjúság tartsa
távol magát a politikától, a legfék-
telenebb gyűlöletre nevelte, szom-
szédos népek fiait egymás ellen
usztította az uralkodó rezsim, hogy
aljas üzelmel számára felhasználja,
áldozatul dobja őket. Politika volt
ez is, csak hogy rossz politika. De
ezt a politikát nem az ifjúság csinálta,
ezt csináltatták velük azok,
akiknek ez érdekük volt. Sajnos,
sikerült nekik az ifjúság nagyrésze-
nek befolyásolása és a megnyomor-
ított lelki ifjúság hagyta magát,
hogy illetéktelenek vezessék.

De mihelyt ez a befolyás meg-
szűnt és az ifjúság maga vehette
kezdébe sorsának irányítását, egészen
más uton kezdett járni. Ez az ut a
megbékélés, kölcsönös bizalom és
az együttműködés felé vezet.

Még csak most kezd járni ezen a
megyén, de máris jelentős lépéseket
tett. Napról-napra az ifjúság mind
nagyobb tömegei ismerik fel, hogy
csak egy ut van, a demokrácié, a
ha adásé. Minden nap egy újabb
lépés a barátság felé.

Az erdélyi román és magyar if-
júság járhatóvá teszi az utat, amelyen
maga a két nép is találkozhat. En-
nek egyengetése már mindkét ol-
dalon folyik és most kell megépi-
teni azt a hidat, amely a két utat
összeköti. Ennek a hidnak már mind-
két oldalon vannak alappillérei.

A szebeni demokrata román diák-
ság a leghatározottabban szállt síkra
a magyar egyetem megvalósításáért
és amikor kellett, saját reakciós ta-
nárai ellen is állást foglalt. Az egyik
az egyetem kérdésében tartott gyű-
lésen a román Haladó Ifjúság veze-
tője a következőket mondta:

„Románul beszélek, mert így tudok
jobban. De nem a külső számít,
hanem a mondanivaló. Mi a népek
szabadságáért harcolunk és az utunk
közös.”

A román demokrata ifjúság állás-
pontjának már külföldön is vi-
-

hangja támadt. A magyar demokrata
ifjúság Budapesten a két nép meg-
békéléseért tüntetett és június 10-ére,
a magyar ifjúság kongresszusára
meghívta a romániai Haladó Ifjúságot.

Ez az első érintkezés a román és
a magyar ifjúság között. Első ízben
történik meg a felszabadulás óta,
hogy a két nép ifjúságának kikül-
döttei barátságos kapcsolatot te-
remthetnek s lerakhatják a jövő
együttműködésnek alapjait. Ez a
kapcsolat jelentős állomás a két nép
életében, a két nép ifjúságának eme
összefogása a jövő záloga. A román
és a magyar ifjúság felveszi az együtt-
működésnek azt a fonálát, amelyet
jobbágy ősei valósítottak meg sza-
badságharcukban és amelyből Bál-
cescu és Kossuth jövődőt formáló
álmaikat szökték.

A magyar és román ifjúság bará-
tsága nem elszigetelt jelenség. Julius
10-én tartják Belgrádban a balkáni
népek ifjúságának kongresszusát és
augusztusban világkonferenciája lesz
a világhaladóifjúságának Londonban.

A fasizmus által ültetett gyűlölet
nem fogott. A gyűlölet helyét a sze-
retet foglalja el, a háborút az
együttműködés.

Már kezdenek kibontakozni az új
világ körvonalai a Dunamedencében.
Mind nagyobb a feleje menetelők
sora s a menet élen az ifjúság halad.

Lőrincz Ferenc
egyetemi hallgató

Földműves válassz a munkások közeledésére

Olvastuk a Világosságban, hogy
Kolozsvár munkássága milyen oda-
adással és szeretettel igyekszik se-
gítségnyújtani a környék földmü-
veseinek. A vasas ifjak például va-
sárnapi munkaszünetüket arra hasz-
nálják fel, hogy kimenve a falvakba,
megjavítják földművesestvéreik szer-
számait. Igyekeznek közelebből meg-
ismerni a falusi dolgozókat, akikkel
a múltban senki sem törődött. A
népellenes államhatalm k választalat
építettek a földműves munkások és
az ipari munkások közé, hogy egy-

más ellen usztitva őket, annál sike-
rebben kiszipolyozhassák és elte-
reljék a figyelmüket a nép valódi
ellenességéről, a nyereszkeskedő nagy-
késekről.

Mindennek meg kell szünnie. Ipari
munkások és földműves munkások
összefogva, közösen kell hogy küzd-
jünk az igazabb társadalmi rendért,
hogy ne igazzon járomba minket
többé semmi hatalom. Ebben az
összefogásban például szolgál szá-
munkra ipari munkástestvéreink kö-
zeledése.

Amikor most szeretettel köszönjük
ipari munkástestvéreink segítségét
— annak jeléül, hogy az ök hoz-
zánk való közeledésüket mi is vi-
szonozzuk — segíteni akarunk mi
is ipari munkástestvéreink ellátási
nehézségein. Ezért tudtukra adjuk,
hogy mi, a kispetri Magyar Népi
Szövetség tagjai, 1945 május 3-án
tartott rendes közgyűlésünkön egy-
hangulag elhatároztuk, hogy a köz-
ség határában lévő „Telek” kende-
resdülő, ahol a község majdnem
minden lakosának kisebb-nagyobb
parcellája van és amelyet eddig
legelőül használtunk, bevetjük és
abból egy katasztrális hold termését
a kolozsvári iparosok megsegítésére
ajánjuk fel, viszonzásul a szerszám-
javításokért. (A földdarab többi ré-
szének a termésével a kispetri egy-
házközséget segíjük meg). A ter-
mést annakidején a vasasok szak-
szervezetéhez juttatjuk.

Ipari munkástestvéreim! Amikor
mindezt tudomásotokra hozzuk, egy-
ben mindezt tudomásotokra hozzuk,
hogy még szorosabbá váljék az a
kézfogás, ami köztünk és köztetek
megkezdődött. Tegyétek lehetővé,
hogy a falusi dolgozók ismerjék meg
a ti munkátokat, a ti életeteket a
gyárban, a helyszínen. És ti is a le-
hetőség szerint keressétek fel a
falusi dolgozókat, hogy megismer-
jétek munkájukat, életüket. Eljen
a mindnyájunkat felszabadító Vörös
Hadsereg! Eljen a földművesek,
munkások és haladó értelmiségiek
igazi közeledése.

Gáspár Rezső
Kispetri

A TORONYBAN

(Vers az elnyomatásból)

Egy toronyba befalazva,
Önmagamba befalazva,
Testem, lelkem kőbe-vasba,
Igy élek már.

Eszméimmel hadakozva,
Rémeimmel keveredve,
Magamban is kételkedem,
Viaskodom.

Némaság verte a nyelvem.
Szép után mért kapaszkodtam?
Síró erdő panaszomban.
Csak én hallok.

1943 december

MELIUSZ JÓZSEF

Néhány napon belül megérkezik az első cukorszállítmány Kolozsvárra

KOLOZSVÁR, június 9. Beszámol-
tunk már arról, hogy a közellátás
rendszeresebbé tétele és a torony-
magasságu árak leküzdése érdekében,
mint az ország más területein,
a közellátási hivatal élelm szerze-
gyeket vezetett be Kolozsváron.
Amint annak dején megirtuk, a köz-
ellátási hivatal elsősorban a cukor-
hiányon kíván segíteni. A közell-
tási hivataltól nyert értesülésünk
szerint az első cukorszállítmány né-
hány napon belül megérkezik Ko-
lozsvárra.

Itt írjuk meg azt is, hogy nem
felel meg a valóságnak az az állí-

tás, miszerint az ország más vidé-
kein, így például Bukarestben jóval
magasabban állapították volna meg
a cukorfejadagot. Amint a közell-
tási hivatalnál mondották, a közell-
tási államtitkárság a cukorfejada-
got az egész ország területére egy-
ségesen havi 200 grammban állapi-
totta meg. Ára kilogramonként kö-
rülbelül 600 lej lesz.

Ugyancsak a közellátási hivatalnál
közölték azt is, hogy rövid időn
belül bevezetik a kenyérjegyeket és
ennek alapján megkezdik a kenyér
adagolását.

Ha az ember sokat jár, sokat is lát

Tordaszentlászlón jártam a napok-
ban szervezeti ügyben s mivel mint
odavallót, minden apró-cseprő dolog
érdekeit, meglátogattam a tudósza-
natóriumot is. A gyönyörű park kö-
zepén fekvő hatalmas épület beteg-
szobáit végigjárva megállapítottuk,
hogy alig van 11 beteg az egész
épületben, míg a személyzet lét-
száma a harmincat is meghaladja.
Mi, akik ismerjük a városi kórházak
jelenlegi nehéz helyzetét, nem tartjuk
helyénvalónak ezt a nagy kényel-
met. Ezt a kórházat, amely a falunk
szempontjából is állandó veszedel-
met jelent, mert a falun átfolyó kis
patakba öntik a szanatórium összes
tertőző piszkát és szennyvizét, át
kellene alakítani mozgalmos köz-
kórházzá, szülészeti, belgyógyászati
és sebészeti osztályokkal. Erre való
alkalmatlanság esetén üdvös volna,
ha munkásüdvölőt és gyermeknyaralót
csinálnának belőle annál is inkább,
mert erre a célra gyönyörű nagy
park áll rendelkezésre. Mi ugy látjuk
a világot, hogy a munkásemberek
gyermekei ezután jobb sorban kell
éljenek s ha még üdvöltetésükre is
lesz lehetőség, kevesebben fogják
megkapni már gyerekkorukban a
tüd. betegséget.

Laczi Márton földműves
Tordas entlászló

KUN FERENCNÉL

rendeljen
faesztérgályos munkát,
kefeszát és játékarut

Malom-utca 10. Pontos szállítás.

LEVÉL *Aradról*

ARAD, június 9. A romániai demokrácia történetében Arad úgy lesz ismeretes, mint az egy hónappal megkészt város. Egy teljes hónappal vetette vissza a dolgok új kialakulását a magyar fasiszták szeptemberi betörése. Ma már csak a felrobbantott Maros-hidak és a velük párosult szomorú emlékek beszélnek arról a filmregényeszerű bonyodalomról, a város lakossága nemzetiségi különbség nélkül igyekezik behozni az elszünetelt késedelmet.

A béke napjának megünneplését a lelkek békéjére irányuló több megnyilatkozás követte. Itt járt az elmúlt napokban

GALA GALACTION,

az ősz román papköltő és jellegzetes alakját körülvevő a szabadságszerető aradi ifjúság és mindazok, akik tisztelik a haladást és megértés gondolatának alkalomával nyilatkozott a sovinizmus és az együttélő nemzetiségek problémáiról. „A sovinizmus az oligarchia műve, amelynek érdeke, hogy Istvánt Petru ellen igazassa. Ha a gyűlöletben érdekelték eltűnnek és igazi demokrácia lesz, István és Petru békében dolgozhatnak” — mondotta többek között Gala Galaction, akinek kulturális előadása is a keresztényi békegondolat és demokratikus szabadságesszmék hirdetése volt.

Egy másik baráti kéz is kinyúlt az aradi román demokrácia soraiból a magyarság felé. Belle Petre, fiatal költő, a Patriotul hasábjain adott ki-jevezést meggyőződésének, hogy a sovinizmus egyetlen akadálya a két nép közötti megértésnek és együttműködésnek. Belle Petre cikke visszhangot talált az aradi magyar sajtóban, amely örömmel üdvözölte a fiatal román demokrata kezdeményezését.

A SZERVEZETT MUNKÁSSÁG,

élén a Kommunista Párttal, folytatja a termelés fokozására irányuló erőfeszítéseit. Az Astra-gyár munkássága hosszú hónapok óta vízi a termelési hárcot, amely elsősorban arra irányul, hogy a bombázások által okozott károkat eltüntessék. Most elkészült 300 millió lejes költségvetéselőirányattal az Astra-gyár újjáépítési terveze, amelynek megvalósítása esetén korszerű, nagyipari üzem lesz az Astra.

A magyar és román fasiszták kézrekerítésében Arad jelentős helyet foglal el. Ahogyan az aradi utcák voltak első találkozóhelyei a „német turistáknak”, ma első menetszárát látják Aradban a magyarországi nyilasok és Németországból menekülő legionisták.

Érdemes megállnunk egy percre Rotea Ilie dr. személyénél. Rotea Ilie földingés prefektusa volt Aradnak és elsőszámú hasonlévője a rassziális terrornak. Azután Németországba került, mint Horia Sima legbensőbb és legbizalmasabb barátja. Együtt főzték ki Berlinben azokat a gyilkosságokat, amelyekre szükség volt, hogy a német imperializmus trójai falovát behozhassák az országba. Calinescu meggyilkolásában például Rotea Ilie-nak épp olyan szerepe volt, mint a német pénznek.

Azután változtak az idők. Románia demokratikus tömegei útutatra ébredtek. A „Fritiek” kiszorultak az országból és Horia Sima már csak a Duna-rádión át uszított gyilkosságra. Valahol Csehszlovákia hegyei között hazafelé menetelő román katonát igazoltatták. Az okmányai katonán voltak, de — gyanusak voltak. Kereszt-kérdések alá vették és minden kiderült. A katonaruhás menekülő Rotea Ilie volt, Arad egykori földingés prefektusa. Ma már utban van Bukarest felé, ahol számolni fog tettséért.

Az elfogott nyilasok sorából kiemelkedik egy Prokopetz Emil nevű fiatal ember, aki Budapesten egyik hasonlévője volt a zsidó vagyonekközösöknek. Most hazajött Aradra, hogy itt várja ki a „haragos idők” elmúlását és azután kamatoztassa az összeharcolt vagyont.

Rotea Ilie dr. utban van Bukarest felé, Prokopetz Emil pedig Budapest felé utazik karhatalommal.

A KOMMUNISTA PART TAGGYÜLÉSÉRŐL

be kell számolnunk, mert Magyarországi, a párt Központi Bizottságának kiküldötté a munkásegység kérdésével kapcsolatosan beszél a munkástömegek sorában még mindig tapasztalható sovinizmusról.

Amíg nemzetiségi csoportok lesznek a munkásság soraiban, addig a

Német áfium — fasiszta mérég

„A FASISZTA ÁFIUM ELLEN VALÓ ORVOSSÁG” — ezen a címen vállaltam előadást a Népvédelmi Egyesületben, de a címbeli idegen szót, miután magyarázatra szorult, a falragaszokon „tömegmérgezés”-nek hirdette a rendező egyesület. Én pedig most nem minden célzat nélkül helyezem vissza jogaiba Zrinyi Miklós igen kifejező latin szavát, az áfium-ot. Ez a Zrinyi Miklós, kiről ugyancsak bőséges szó esett az utóbbi évek félfasiszta irodalompolitikájában, tudvalóvóleg költő volt és a habsburgi birodalom dunántúli tartományának vezérő kapitánya. Tanultuk az iskolában róla, hogy ő volt szerzője a Zrinyiásznak, ennek az olasz minták után szerzett nagyszabású magyar hősköteménynek és azonfelül volt egy nevezetes katonapolitikai munkája is ilyen címmel: „Az török áfium ellen való orvosságról”. Kitűnő és böles munka ez. Mai szemmel olvassa annyival is érdekesebb, mert szerzője a tanulságot saját életével fizette meg.

Az áfium magyarul mákonyt, maszlagot, átvitt értelemben ámitást vagy népbolondítást jelent. Szerzőnket egész nevelése, hadi pályafutása, családtörténeti emlékei — hiszen a várvédő szigeteki hős unokája volt, ki a török ellen vívott harcban áldozta fel életét — egyaránt a német oldalra kötelezte el. Szerinte a keleti pogány törökség csak maszlagolja és ámitja a magyarságot. Bizni, jövőt építeni egyedül a németekre és a német fegyverbarátságra lehet. Hosszu lenne itt elbeszélni, amit az egykorú emlékirók Zrinyi keserű csalódásairól feljegyeztek. Értjük be annyival, hogy pontosan az a németrómai szentbirodalmi császár ölette meg végtére is, akinek szolgálatában fegyverét annyi hűséggel és vitézséggel forgatta. Az utókor hivatalos történetírásának azonban úgy kellett foglalkoznia Zrinyi halálával, mint aki vadászaton ért szerencsétlenség miatt vesztett el benne bizó népe. Vadkan, ha még emlékeznek rá néhány nyan, vadkan hasította fel a messze földön híres vadász és bátor katona belső részeit.

Ennek a vadkannak a szereplését illeti volna gondosabb figyelemmel kísérni a magyar történelem során. Ez a vadkan igen-igen gyakran nyult bele népünk életébe, mikor nem is vártuk, mikor nem is láttuk. Hogy miért nem vártuk és miért nem láttuk? Éppen ezen a ponton érkezőnk el az áfiumhoz, mely magára a derék Zrinyi Miklósról is hatott, mikor elhítte, sőt meggyőződéssel hirdette, hogy a mérget Isztambulban és nem Bécsben kotyvasztják az ő árva népének. Talán ugyanannak a kéznek valamelyik egyenes leszármazottja kotyvasztotta, mely századokkal későbbeni ükunokája a gyermek Rákóczi Ferencet anyja mellől raboltatta el, hogy magyar milliók szabadságvágyát reményességében fojtsa meg. A fasiszmusnak csak az elnevezése új, akarom mondani „korszerű”. Lényege és módszerei csaknem évszázadról-évszázadra megismétlődtek népünk történetében, csak tudni és akarni kellett volna olvasni a történeti forrásmunkák megsárgult lapjait. A német rendszerint olasz és spanyol vagy vallón zsoldosaival végeztette el nálunk a hóhérmunkát, akár Caraffa mester eperjesi verpadára és bitófáira, akár Básta generális erdélyi rémuralmára, akár Haynau aradi viselt dolgaira emlékezzünk. De ki ne felejtjük a névsorból Kollonich kardinált, aki nyílt szóval hirdette, hogy Magyarországot előbb katolikussá, majd koldussá fogja tenni. Hosszu-hosszu menet vonul el lelki szemünk előtt protestáns gályarabokból, kufsteini, pilzeni, pesti dohos várbörtönök és kazamaták lakóiból és szónál értékesebben bizonyítja, hogy az elhurcolás, a nyomtalan eltüntetés, lakóhelyeink felperzselése, elpusztítása és kifosztása mind-mind nem mai találmányok s hogy a fasiszmusnak volt hova visszanyúlni mintáért, mikor saját elgondolása szerint akart új életteret berendezni a Herenvolk-nak Európában és Afrikában. Csak a szokines látszott meglepően, néha megdöbbentően újnak, a frazeológia, melynek olykor nagyon is áttetsző ostyájába a lényeg, az ősi német áfiumot csomagolták a szolganépek részére.

Aki a magyar nép történetének nemcsak a Baráth Tiborok által szőtt hízegő mintázatu szöveteinek színével, de a valóságot megmutató visszajával is találkozott: a német fasiszmus tömeggyilkosságait egy jólismert történeti jelenség természetes megismétlődésének könyvelhette el. Hiszen Hitler és társai nyíltan bevallották, hogy ők igenis a sötétnek híresztelt középkort szándékoznak felújítani, mely szerény nézetük szerint nem is volt olyan sötét. Csak elő kellett szedni ebből a kellektárból a szegyenletes sárga foltot, a gettót, a jogfosztó zsidó törvényeket s némi képp „korszerűsíteni” azokat gázkamrával, rádióhangversenyekkel és amit akartok. Csak fel kellett tenni a Gessler-kalapot, hogy elnémuljon, hogy pisszenni se merjen a „fegyelmezett” német nép, mert nem minden században és nem minden tartományban akadnak Tell Vilmosok, hogy meg merjék tagadni a zsarnokot jelképező kalapisten tiszteletét.

Mindenkinél közülnk van siratnivaló kedve, elpusztult családi hajléka, elnyomított élete, de valljuk be: még ma sem, még a történetek és elszünetettek után sem tudatosult kivétel nélkül mindenkiben, hogy mindezt a fasiszta áfiumnak köszönheti. Mert a fasiszta áfium tudunkon kívül fertőzött meg nagyokat és kicsinyeket, öregeket és fiatalokat. A légkört telítette fertőző anyagával s a levegő, melyet beszívunk, mindannyiunk tüdejébe és vérkeringésébe belopta ennek az anyagnak, az áfiumnak kisebb-nagyobb mennyiségét. Az élet azonban él tovább, mert makacsul élni akar. Megkönyezzük és elgyászoljuk halottainkat s aztán jön az idő, az emberiség nagy orvosa és behegesszi a sebeket, melyek mindannyiunkban még tüzelnek és égnek ott belül. Az élet jogait követeli az élőkől. A sirhantokon virágok hajtanak ki és a bölesökből új emberpalánták integetnek a jövő felé kővére karjaikkal. Az égő sebek szomszédságában ott lobog mindnyájunkban a vágy: új, szebb, jobb, emberhez méltóbb életet teremteni magunknak és ivadékainknak a romok felett. Nem felejtünk: hirdettük ma még összemart szájjal és öklöbbszort kezekkel, de az ember gyarló. Lám, rövidke felszabadult alatt kénesek voltunk elfelejteni vagy legalább is eljelentékteleníteni Haynaut és az aradi tizenháromat s elég volt egy negyedszázad, hogy szívünkben szépen kitörölődjék a kossuthi eszménykép. Elképzeltük e valaha, hogy ugyanaz a nemzet, mely egykor Kossuth Lajost emelte maga fölé kormányzóul, egy szép napon arra ébredjen, hogy saját parlamenti képviselője Szász Ferenc néven ültessen a nyakára egy nyilvánvaló hazai és nemzetellenes SZENTIMREI JÁNOS

közös, nagy célok megvalósítása akadályokba ütközik. Nincs magyar munkás és román munkás. Csak munkás van. Ittünk ki a sovinizmust és valósítsuk meg a munkásság teljes lelki egységét, hogy megalkothassuk a boldogabb Romániát — mondotta Magyarországi és beszédét leirhatatlan lelkesedéssel fogadta a gyűlés. Román munkás

és magyar munkás egyaránt ünnepelte a munkásegység gondolatát az aradi kulturpalotában, impozáns jelűl annak, hogy Arad, az „egy hónapos késés városa” öntudatosan és határozottan halad azon az uton, amely nemcsak ezt a késedelmet fogja behozni, hanem a történelem sok más tragikus késedelmét is. KORDA ISTVÁN

ERDÉLYI ARCOK

Emlékezés Ligeti Ernőre

Az erdélyi irodalom minden rajongóját szíve mélyéig megdöbbentette annak idején az a Pestről jövő hír, hogy Ligeti Ernő és családja a nyilas-terror áldozata lett. Sokáig azt hittük, hogy ez a hír nem igaz és egyszer csak ismét feltűnik előttünk Kolozsvár utcáin Ligeti Ernő örökké mosolygó arca, hogy velünk együtt harcoljon azért a demokráciáért, melyről annyit álmodott. Ma már tudjuk, hogy a rettenetes hír igaz és Ligeti Ernő többé nem jön vissza Erdélybe lapot szerkeszteni, regényt írni, humanizmusról és demokráciáról álmodni.

Ligeti Ernő egész élete és irodalmi munkássága Kolozsvárhoz fűződik. 1891-ben született. Első könyve 1914-ben jelent meg. A „Magánosan ezer tavasz közt” c. verskötet után Ligeti irt elbeszéléseket, regényeket, riport-könyveket és főként a baloldali irodalmi szervezkedésekben vett tevékenyen részt. Az erdélyi irodalom hőskorának jóformán alig volt olyan irodalmi vállalkozása, amelyben Ligeti ne lett volna szerkesztő, kiadó vagy író. A 20-as években a Kolozsvárt megjelent radikális Napkeletnek egyik szerkesztője volt, a megalkuló Szépműves Céhnek szintén alapítójává. Később, a jobboldali politikai életetörés idején a bátorságú antifasiszta „Független Ujság”-ot szerkesztette. Ez a lap akkor jelent meg, amikor már Erdélyszerte mindenütt a jobboldali politika hatása alatt a baloldali mozgalmak védekezésére, vagy illegálitásban kényszerültek.

Ligeti Ernő nagy érdeme, hogy az üldözött baloldali köröknek helyet adott lapjában és segítette összekovácsolni a német-ellenes írók árgonáját. A „Független Ujság” hetekint jelent meg négy éven át egészen a bécsi döntésig. Minden számában találunk olyan írást, ami polgári vonalon ugyan, de szembezállt a fasiszmus és a sovinizmus leple alatt betolakodó politikai eszméivel. Amikor 1937-ben Balogh Ede-ár kezdeményezésére az erdélyi haladó szellemű ifjúság elhatározta, hogy sorsdöntő kérdéseire megbeszélésére találkozzon rendez, a „Független Ujság” állt elsősorban a gondolat mellé és a reakciós sajtóval szemben védté, támogatá a „Marosvásárhelyi találkozót”.

1940 őszén, a bécsi döntés után Ligeti Ernő elvesztette állását. Zsidó eredete miatt felretették, mellőzték, írásait nem közölték. Ligeti súlyos anyagi gondokkal küzdött, de azért nem törte meg lelkét az üldözés. „Súly alatt a pálmát” címen kiadta az erdélyi irodalom történetét és ebben elsősorban a demokráta, a haladó szellemű irodalom mellett tett hitet. Cikkei a Magyar Nemzetben jelentek meg, ugyanolyan szellemben, mint régi írásai. Az erdélyi reakciós sajtó nemcsak kényerétől fosztotta meg Ligetit, de még a könyveiről sem közölt bírálatot. A teljes mellőzés miatt Ligeti kénytelen volt Erdélyt elhagyni. Hosszas nyomorúság után 1943-ban a „Magyar Nemzet” munkatársa lett, de csak rövid ideig. 1944 tavaszán internálták. Néhány hónap múlva, börtönéből kikerülve, Ligeti Ernő Pesten akarta bevárni a közelgő felszabadulást. A magyar fővárost már minden oldalról körülvezték a felszabadító csapatok, amikor Ligeti Ernő alig néhány nappal a várva-várt szabadság beköszöntése előtt, 1945 január közepén, áldozatul esett a nyilas-terrornak.

Az erdélyi magyarság emlékeztében mindig élni fog a többi mártírok, halottak és eltűntek között Ligeti emléke is. Ligeti legfontosabb alkotásai: a „Föl a bakra”, a „Noé galambja” és a „Súly alatt a pálmát” az erdélyi irodalom hőskorának lelkületéből születtek és annak legértékesebb alkotásai közé tartoznak.

A kolozsvári Napkelet és a Független Ujság, melyeknek szerkesztője volt, az elmúlt negyedszázad erdélyi szellemi mozgalmában jelentős helyet foglaltak el. Múltjánysukról az utókor nem fog megfeledkezni soha. Erdélyi írói és szellemi munkásai fájdalommal és tisztelettel hajtanak meg Ligeti Ernő emléke előtt. Siratjuk benne az író, az ember és a harcok demokratát, de ugyanakkor hitet teszünk amellett is, hogy az a szellem, amely Ligetit és annyi írtársát a legqzabbul kiragadta soraink közül, el fogjuk tiporni és meg fogjuk semmisíteni, mert enklül jellemkedés, nemzeti megtisztulás soha nem következhet be.

JANCSO ELEMER

INDIA, ahol 400 millió ember várja a szabadságot

Külpolitikai rovatvezetőnk írja:
Wavell angol tábornagy, India alkirálya többhónapos angliai tartózkodás után visszatért Indiába. Már az év elején több mint nyílt titok volt, hogy sir Archibald Percival Wavell nem a szokásos üdülési szabadságra, hanem fontos politikai természetű kérdések megvitatására utazott Londonba. Ezek a problémák égetőek és sürögőek, mert mint Abdul Qaiyum hindu nemzeti politikus kijelentette: „ez a háború a demokráciáért folyik, de a világ egyötödének népességét nem a demokrácia elvei alapján kormányozzák.”

Az angol kormányzat

oldalán állanak Indiában a több-keve-esebb látszat-függetlenséggel rendelkező fejedelmek, a hindu nagybirtokos osztály és természetesen a fehér tisztviselő-réteg. Ezeknek az osztályoknak a képviselője az indiai kormány, amely megbízottait el is küldötte a szanfran-

Az indiai tömegpártok

megértve azt, hogy csak együttesen, közös erővel juthatnak előre a politikai fejlődés útján, igyekeznek ki egyenlíteni az ellentéteket. Ghandi, a hinduk és Dzsinnah, a Muzulmán Liga vezetője már mult év szeptemberében megkezdte ilyenirányú tárgyalásait s ha ez akkor nem is járt sikerrel, mindenesetre elvezetett oda, hogy a két fél kölcsönösen megismerte a másik nézeteit. Azóta azonban jelentős fejlődés állott be. 1945 januárjában Achmedabadban egy sajtókonferencián Dzsinnah kijelentette, hogy teljesen egyetért a Hindu Nemzeti Kongresszus 1942 augusztusi határozataival. E határozatban annakidején a Hindu Nemzeti Kongresszus India nemzeti kormányának megalakítását és India függetlenségét követelte. Dzsinnah a továbbiakban azt is kifejtette, hogy egyetért a Nemzeti Kongresszussal, hogy India két független és önálló

A Hindu Nemzeti Kongresszus

és a Muzulmán Liga az összefogott, egy célra együttesen törő két hatalmas szervezet, széleskörű népszerűségét leginkább egy új széleskörű választáson bizonyíthatná be. Jelenleg ugyanis az a helyzet, hogy India négyszázmilión lakosából mindössze 1,250.000 rendelkezik szavazati joggal. Ennyi ember választja a nemzetgyűlés tagjait. Az államtanács tagjainak megválasztására viszont már mindössze 32.000 embernek van joga. További megsze-ritás az is, hogy a képviselőház 141 tagja közül csak 102 a választott, s többi 39-et az alkirály nevezi ki. Az államtanácsnál hasonló a helyzet. Itt 32 tagot választanak, 26-ot pedig az alkirály jelöl ki. A vagyoni helyzet, tanultság, szolgálati beosztás mind olyan feltételek, melyek megkötik a választójogot és a választhatóságot. Ilyenformán érhető, hogy a képviselőház jóval barátságosabb magatartást tanúsít az indiai kormány iránt, mint India népe. Ennek ellenére a képviselőház nem egyszer élesen szembefordult a kormánnyal. Így például a mult esztendőben hat ízben utasította vissza a kormány törvényjavaslatait s nem volt hajlandó elfogadni a költségvetést. A Muzulmán

csizkói konferenciára. India lakosságának széles rétegei, mintegy négyszázmilión ember azonban más álláspontot képvisel. A két legnagyobb politikai szervezet, India lakosságának túlnyomó többségét maga köré csoportosító Hindu Nemzeti Kongresszus és a Mohamedán Liga azonban nem elégszik meg az esetleges engedményekkel és India függetlenségét óhajtja kivívni.

A nagyszülő moszkvai külpolitikai folyóirat, a „Háború és Munkások” India politikai helyzetével foglalkozva, elsősorban az ugynevezett hindu—muzulmán viszályt elemzi. Egyes angol politikusok azt az álláspontot képviselik, hogy India politikai rendszere demokratizálódásának főakadálya a hindu—muzulmán ellentétben rejlik. Kétségtelen tény, hogy az utóbbi évtizedekben Indiát ugy kormányozták, hogy a vallási ellentétek kiéleződtek.

államának, a hindu lakosságú Hindosztánnak és a muzulmán Pakisztánnak megalkotására csak India függetlenségének elérése után, kölcsönös megegyezés alapján kerülhet sor.

A „Háború és Munkások”-ban Diakov beszámol arról, hogy azóta a tárgyalások még előrehaladottabb állapotba jutottak és a két szervezet megegyezett abban, hogy a jövőben független indiai kormányban a hinduk és muzulmánok 40—40 százalékkal képviseltetik magukat, míg a fennmaradó helyeket a szikhek, a páriák és más csoportok között osztják ki. Bár a megegyezést, mely a teljes békét jelent, még sem a Hindu Nemzeti Kongresszus, sem a Muzulmán Liga nem ratifikálta, de az a lelkesedés, amivel mindkét csoport sajtója fogadta, nyilvánvalóan mutatja, hogy akadályokról már alig lehet szó.

Liga vezérszónoka, Liakar Ali Khán, csatlakozva a Hindu Nemzeti Kongresszus elutasító magatartásához, kijelentette:

— Az egész világ tudja, hogy India kormánya nem bírja a nép bizalmát és támogatását.

A viharos éjszaka

kommentálva, melyen a kormány javaslatát elutasították, a kongresszusi párt véleményét kifejező „Hindustan Times” így írt, felvázolva a való helyzetet:

— A határozat nem fogja magá után vonni sem a kormány lemondását, sem politikájának megváltoztatását. De kimutatja, hogy a kormány, bár nagyobbbrészt hindukból áll, nem rendelkezik a nép bizalmával.

De mindettől függetlenül elég néhány újságszemelvényt elolvasni azokból a lapokból, melyek nem a kormányzat pénzén jelennek meg, hogy tisztába jöjjünk India népének hangulatával és magatartásával.

Az igen tekintélyes „Tribune” például így ír:

— Felmérhetetlen a különbség aközött, amit India mai szolgásgában teljesíteni képes és aközött, amit tehetne, ha szabad volna.

Széles távlatokat nyit az „Amrita Bazar Patrika” fejtegetése is:

— Mindig visszautasítottuk azt az álláspontot, hogy az indiai kérdés egyedül Nagybritanniát érdekli. A hindu kérdés mindenekelőtt magát Indiát érdekli s azon túl az Egyesült Nemzeteket, amelyek kifejezték akaratukat, hogy harcolni fognak az elnyomott népekért és az emberiség szabadságáért.

A „Háború és Munkások” cikkírója, miután felvázolta az indiai helyzetet, az alábbi megállapításokkal fejezi be cikkét:

— A politikai légkör egyre súlyosabbá válik Indiában. A helyzet azt mutatja, hogy határozott célú harc kezdődik. Egyedül a legreakciósbab elemek, fejedelmek, nagybirtokosok, tehát egy nagyon vékony réteg, támogatják a jelenlegi gyarmati rendszert. A széles indiai néprétegek egyre szorosabban összefognak a független Indiáért való küzdelemben.

DOLGOZÓK ÉNEKE

Pajtás, kapd a kalapácsot,
Verd az ércet, vond a gázt,
Üllöd pengjen pört, sármot,
Hév szemmel a hőt vigyázd.
Rejtd mélynek, rejtelemelek,
Tikkaat tikkát orv elemnek
Faggasd, furjad, fogd, igazd.

Tied mind e mély élet ma,
Forr a perc és fő a tér;
Nagy jussod nevetve vedd ma,
Szavad szökjön, mint a vér.
Tulhatolva tüzrel, ésszel,
Merjen minden, merre nézel,
Keljen, amit kezéd ér.

Nézd a rotációt, im, ma, barátom,
Boldog-robotolva már srna, létom:
De szedd a betűt figyelve, hiba ne verje,
Mint a szél szálljon a szárnyon, a hirt
lehelve,
Szájak szágyulva adják —
Dörögjön döngve a gép, mint dönti az ólom,
S te tűz-fűző, ujjad reppenjen, mint a
súlyom:

A tét: a szabadság.

Oh, és sima sineknek büszke futtatód,
Oh, a vérnek, a térnek mozgást juttatód, ti,
Házak felrakód, furdón, a forró porban —
S kik gép-csapat csiklandtok, munkát
kicsalni sorban:
S fénylő óriások, mell-hegy-bolt fölött rőt
pöröllyel,

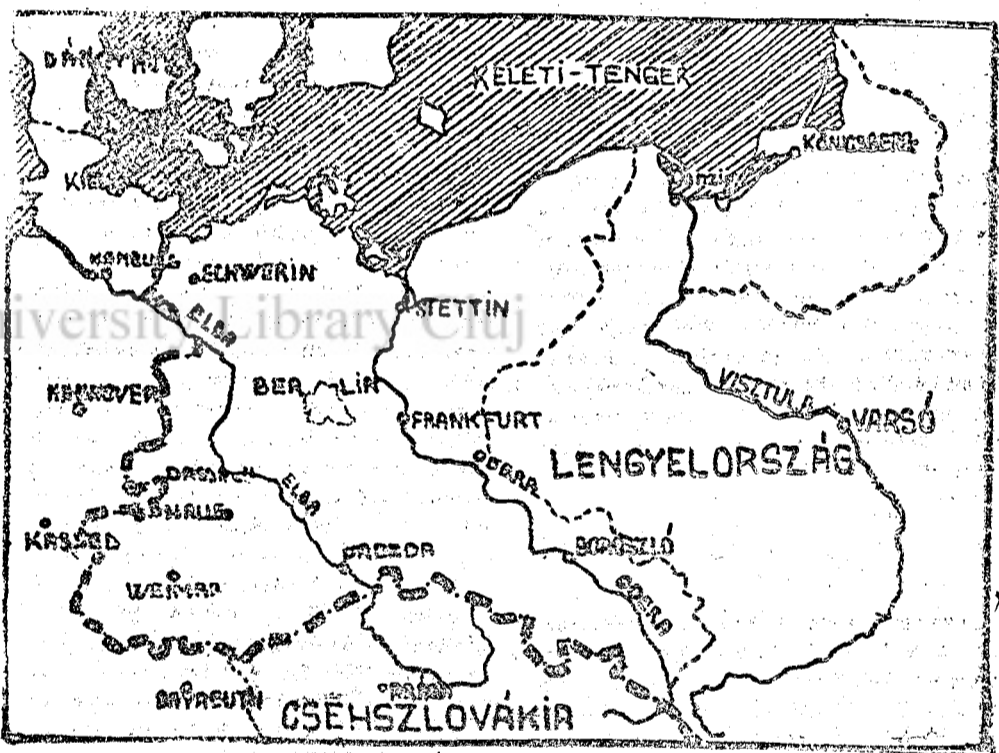
Világgal birokra-böszén, ha kell, egy szárd
ökötél;
S te, Lzmet pattantó földhányó, sárga,
szürke,
S csengős utcakotró, vagy mérnök, teru,
betgyurte,
S ki, kalászt hozni, hantba vág —
S te, finomabb utu szellem: versed
versengve keljen,
Mint fuvó, főjjon, emeljen, pattanjon meg
a mellem —
Ma miénk a világ!

Földön és tengeren
Kezünk ott zeng, terem,
Atok és sirverem,
Nem árt, vad förtélem,
Versengve szent terem,
Ki neki vág!

A csillagokig s hol az ércő lakód,
Hol a nap vakít, és a hó sarkokód,
Úres tér előtt, amely várja erőd,
Mig bírja velőd, ne lesed pihenőd,
Csak rajta hát!

Nem bánva időt, nem szárvá drága hőt,
Terved, a vig-méret, s harcod, a nem
szűnt,
Mig bírja velőd, öklöd és a tördöd,
Szived s a szárd,
Mi lágy álomban volt árva ígért —
Es áldva fog népeket egybe: ugy éred
Uj, szebb hazád!

FODOR JÓZSEF

A SZOVIETUNIÓ ÁLTAL MEGSZALLT NÉMET TERÜLET.

Jelentettük, hogy a szövetséges nagyhatalmak megegyeztek Németország megszállási körleteinek felosztásában. Mődunkban áll közölni a hiteles térképet a szovjet csapatok megszállási körletéről. A szovjet megszállási körlet határát a pontokkal megszakított vastag vonal jelzi.

Magyarországon vegyi anyagokkal pótolják a cukrot, cementtartállyal a hordót az ideai gyümölcsértékesítő kampányban

BUDAPEST, június 9. A budapesti kereskedelmi és iparkamara helyiségében az ideai gyümölcsértékesítő kampánnyal kapcsolatban felmerült kérdésekről értekezletet tartottak, amelyen a tekintetbe jövő kereskedelmi és ipari érdekeltségben kívül a kereskedelmi, földművelésügyi és közellátási minisztériumok is résztvettek. A felszólalók vázolták az eddig kialakult helyzetet és megtették észrevételeiket a jövő kilátásokról. Ezek szerint a főtörekvés az, hogy a városi lakosság vitamindus táplálékhoz jusson s ezt az intéző körök minden rendelkezésre álló eszközzel támogatják. Sajnálatos — mondották —, hogy a várható bő termés csak kisebb részt lesz friss gyümölcs alakjában értékesíthető, míg a nagyobb rész értékesítéséről konzervá-

lás útján kell gondoskodni. Ennek magyarázata az ismert szállítási nehézségekben keresendő. Erre nézve felhozták, hogy egy kilogramm gyümölcsnek a termelő helyekről Budapestre való szállítása átlag mintegy 5 pengőbe kerül.

Az értekezleten konkrét javaslatokat terjesztettek elő a hiányzó anyagok pótlására nézve. Így a cukrot különböző vegyi anyagokkal: hangyasavval és kénes savval fogják pótolni, hogy a gyümölcsfeleslegnek pulpokká legyenek feldolgozhatók. A hiányzó hordókészlet pótlása cementtartályok készítése útján fog megtörténni. Nagy jelentőséget tulajdonítanak a gyümölcsszáritásnak és aszalásnak, amire a szükséges berendezések rendelkezésre állnak.

VESZÉK ÉS ELADOK mindenféle ócska ruhákat, fehérneműt, cipőt, szőnyeget. Ugyanott festmények eladók.
Russu László, Dávid Ferenc-utca 3.

A Jcsa Béla-Athenaeum kiadásában megjelent:
MARX—ENGELS:
A KOMMUNISTA KIALTVÁNY
Kapható az Athenaeum könyvkereskedésében Szabadság-tér 12, valamint a többi könyvkereskedésben is.

Mindenkit érdekel, aki a megszállás ideje alatt büntető vagy polgári per részese volt vagy ingatlanra vonatkozó jogügyletet vagy egyezsért kötött.

Most jelent meg külön magyar és külön román nyelven magyarzatokkal ellátva „Az Északkeletben alkalmazandó törvénykezésséről, valamint a magyar megszállás idejében e területen szerzett jogokról” szóló törvényrendelet.
Ára 300 lej. — Kapható a MINERVA és az ERDELY” könyvkereskedésben.

A MUNKA és a munkás éposza a kolozsvári vasúti műhelyekben

Ahol gépeket, mozdonyokat és vagonokat javítanak — Román és magyar összefogás a transzformátorok alatt

KOLOZSVAR, június 9. Füst és gozfelhők között lassan, dohogva tolatnak a mozdonyok. Még romhalmaz a felrobbantott híd, amely alatt átmegyünk a kolozsvári CFR műhelyekhez. Még minden a háború pusztításait hirdeti, a bombázásokat és a menekülő németek robbantásait. De látjuk a küzdelmes munka eredményeit is a romok felett. Az alkotó, építő munkás harcol itt a pusztítás vad hagyatéka ellen.

Az újjáépítő munka eredményeit akarom látni és egy vasúti munkásereg óriási erőfeszítése előtt álltam meg csodálattal. Es arra gondoltam, hogy míg magyar és román társadalmunk még mindig eléggé népes rétegei fanyalognak hamis jelszavak, vált szerepek, kibicsaklított érzékenységek valami sápadó reménytelenségének bűvkörében, itt másfélezer magyar és román munkás, mérnök és tisztviselő áthatolhatatlannak látszó akadályokat győzött le lemondással, összeszorított fogakkal, meg nem rettenve semmi nehézségtől, hónapokon át fizetés és élelmezés nélkül.

Kérdezhetjük, miért?...

A múlt év október tizenkettedikén a felélezett Kolozsvár vasúti munkásai munkahelyük felé igyekeztek. Ott voltak mind. Csak az a négy ember hiányzott, akik elmentek a menekülőkkel... Mindenütt rom és pusztulás. A törmelékeltől még járni sem lehetett. Milliárdos értékek: szétrombolott, némaságba robbantott transzformátorok, kilótt vasúti keresztvezékek, földig rombolt épületek, műhelyek, megcsontított villamos gépek, még üzembe sem helyezett Diesel-motorok roncsai, szétomlott kazánok, élettelen mozdonyok, mint szörnyek feketedtek a leomlással fenyegető gyárkérmény alatt. És a munkásság, amely ma hathatósabban jelentkezik a társadalmi életben és politikai küzdelmekben, felismerete azt a tényt, hogy senkitől sem várhat segítséget, csak önmaga valósíthatja meg az enyészett helyén az új élet indulását. Felelősségtudat és büszke munkavállalás volt ez. A nép „vezetői” gyáva nyulaként elhagyták népüket, a munkásság tudta mi a helytállás... Ezért tette...

A semmiből teremtetett mindezt

Legelőször a pályatestet és a felrobbantott hidakat kellett újjáépíteni. Október közepétől december 15-ig ez a munka foglalta el a munkásokat. December közepétől a vasúti munkásság fele a romokat tákarította, a másik fele megkezdte a műhelyekben a produktív munkát. Olyan volt az egész, mint az óskáoszól kialakuló világ képe. Minden, minden csupa rom. A hitleristák alapos munkát végeztek. A vas-traverzek és tartóoszlopok alá robbanó tölteteket helyeztek. Szerencsére nyolcvanöt darab nem robbant. Valahol meg lehetett kezdeni.

Az armatúra osztály transzmissziós része teljesen elpusztult. De ma már a gépek ütemesen zakatolnak. A mozdonyok műszer-részeit csinálják itt. Télen fagyos szél fújt keresztül a hevenyészve összeállított műhelyen, beverte a havat. A munka azonban nem állott meg egy pillanatra sem.

— Mindent mi magunk csinálunk — mondja az egyik munkás. — Egyik gépet a másik után helyeztük üzembe, pedig semmiféle alkatrészt nem kapunk.

Az üvegtetők helyett szilánkiyuggatta

Ahol éjjel-nappal folyik a munka

A hegesztő műhelyben a pusztítás előtt külön asztal és kemence volt mindenki részére. Minden elpusztult, a szerszámok is. Ma már itt is megy a munka. A géposztályon és kovács műhelyben éjjel-nappal dolgoznak. Tizenkétórai munkaidő, huszonegy óra pihenés. Ez a rész van legjobban megterhelve munkával.

Csodálattal nézünk ki egy pillanatra, ahogy a csomóműhelyből is kilépünk. Amire nem volt példa a háború előtti modernül felszerelt üzemben, a legmostohább körülmények között, felszerelések hiányában a munkásakarát és leleményesség létrehozta

Mozdonyokat, vagonokat javítanak

Nincs még gép-utánpótlás. A megcsontított gépeket kell kijavítani.

— Ebből gép lesz — mondja valaki. Kétkedve nézem a robbanás erejétől szétrepedt gyalugépet. De már mutatják is. Vaslemezekkel összekötik a törött alkatrészeket és az elkészült új gép javítja a másikat. Legelőbb négy esztergapadot javították meg, mert nélkülik meddő lett volna minden más kezdeményezés. Szij nem volt. A Dermata gyár munkásai adtak, hogy mozgásba lendüljenek a transzformátorok. Itt is megnyilvánult a munkásösszefogás. Még egy pillantást vetünk a vertikális gyalu mozgó tömbjére és a kemenceházakra, aztán megnézzük a mozdony és vagonjavító műhelyeket. Egyik csoport a mozdony alvázat készíti el és nyomban leváltja azt a másik csoport munkás, akik a gőzhengert szerelik fel. Csoport csoport után váltja fel egymást, szerelik a kazánt és belső részeket. A roncsból így épül a mozdony. Hatalmas gördülő alkotmány viszi a vagonokat egyik munkahelyről a másikra. Apró darabokból építették újra. Kifoltozott vagonok vannak egymás mellett. Már indulhatnak.

Nincs megállás. Pedig senki sem hajszol. Minden csoport maga választja meg csoportvezetőjét, aki éppen úgy dolgozik mint a többi, csak irányítja a munkát. Gyakorlati demokrácia... Ez a munka-ütem, a figyelmes kormos arcok, az érvényesülő egyéni tudás és megfeszült izmok arról tanuskodnak, hogy ez a munkásság

egyenesre kalapált bádoglemezek védik a műhelyt. Ahogy lehet... Ma még a munka a legfontosabb. A szerelő osztállyal együtt van a lakatos műhely is, hogy az esztergályozás után gyorsabban lehessen összedolgozni.

A kazánosztályra megyünk. Itt volt a legnagyobb pusztítás. Még a javítás alatt álló kazánokat is robbantották. Dübörögve visszhangzik a munka zaja. Már elkészített kazánok sorakoznak egymás mellé és a többi sérültek hajlított vas lemezeire szikrázva kattog a villamosvágó.

az óriásméretű keréksajtoló oszlopot. Ezzel illesztik rá a tengelyre a kereket. E nélkül nem lehetett volna eredményes munka. És megcsinálták.

Köröskörül új épületek emelkednek. Már készen van a raktárépület is. Ahol még nem lehet másképp, fabódékban folyik a munka. Az épületeket szorgos kezek emelik. Nem kőművesek. Maguk a munkások, sőt mérnökök is vállalva dolgoznak. A romok közül kiszedett téglafalakon a szakmunkás kezében forog a vakolólapát. Ahol így értelmezik az építő munkát, nem maradhat el az eredmény.

tudja miért dolgozik. Maga előtt látja a mevalósítandó célt. Előli jár a munkában és előli jár a harcban. A szabad jövődönt.

A villamos központ (centrálé) elszomoritó képét nézzük. Ez látta el árammal a pályaudvart és a műhelyeket is. Ma földig lerombolva. A csempetalaknak már csak az emléke van meg és némán hevernek roncsolt testtel a drága Diesel-motorok.

Az utolsó öt hónap eredménye

Még fülünkbe zug a kerékesztergák, famegmunkáló gépek, gyaluk, a kazán és mozdonyjavító osztály gépeinek dübörgő muzsikája, a gépek fölé hajoló komoly munkásarcok képe, amikor a műhelyek öt hónapos munkájának eredményét állítjuk össze. Ime az eredmény. Megjavítottak vagonot (havonta darabonként):

Január	95
február	68 (összesített)
március	116
április	178
május	153 (zuzett)
összesen	610 darabot. Mozdonyt:
január	4
február	5
március	7
április	7
május	10
összesen	33 darabot. Anyaghiány és külb-

nösen oxigénhiány akadályozza a munkát. Segítséget nyújtottak a többi üzemeknek. De munkáskülönítmények járnak a falvak megsegítésére is. Többek között kétázás ekevasat juttattak a falvak dolgozóinak. Működik az ambulancia és kétszázötven gyermek van a CFR napközi otthonban. Indul a kulturális munka és a sportszakosztályok működését már Erdély, szerte ismerik. A falujásban szép számmal szerepelnek a munkások és tisztviselők sorából költők, rajzolók, festők.

A többtermelés érdekében már ebben a hónapban megvalósítják a prémium-rendszert. A cél: többet és jobbat előállítani.

Magyarok és románok

A visszatérő román munkásokat a legnagyobb szeretettel fogadták. A CFR zenekar várta őket és mint régi barátok ölelkeztek össze. Előzékenységből román munkásokat románul szólítottam meg, magyarul válaszoltak, barátságosan. Mind a két nyelvet szabadon használják. A munkában és az irodákban is. Kétnyelvűek a hirdetések. Mindenki otthon érzi magát, mint testvér testvérral. És ha akadna is, maga a munkásság fojtana el minden sóván megnyilvánulást. — A román-magyar kérdésben itt nem lesz hába — mondja valaki a gyalugép mellett.

Igen, itt nem is lehet. Amelyik munkásság képes volt megvalósítani ezt a csodálatos eredményt és ahol a közös munka époszt írt a kolozsvári munkásság történetébe, ott a tisztult erkölcsi szellem nem engedti felidézni a múlt bűnait.

Bug a sziréna... Ebédelnek a munka derék katonái... Kint a júniusi napfényben izzanak a vasúti sínek.

TAMÁS GÁSPÁR

Jövendő férfiak

Ők lesznek az erő és szelídég,
Sőt szaggatják a tudás vasálaróit,
Hogy az arcán meglássák a lelket.
Megcsókolják a kenyeret, a tejet,
S amely kezükkel simogatják gyermeküket,
Ugyanavval kifacsarják az ércövekkel
A vasat és minden fémeket.
Nyugodt és roppant tüdejük a vészre,
A fergeteget, magába szívja
S elcsendesülnek mind az óceánok.
Míg várnak városlan vendégs,
Az ő számára is terítenek
Es megterítik a szivüket is.
Legyetek hasonlók hozzájuk,
Hogy kigyerekeitek khamlábaitok
Ártatlannal meheszenek át
Az előtük álló vértengeren.

JOZSEF ATTILA

Trócsányi Zoltán:

Szegény Demján és a magyar olvasóközönség

(Demján Bednij halála alkalmából.)

V. G. Bjelinszkij, az orosz irodalomnak száz évvel ezelőtti nagy kritikus írja a jóslatot:

„Irigyeljük unokáinkat és dédunokáinkat, akiknek megadatik látni Oroszországot 1940-ben, amikor a művelt világ élen áll, ő szabja meg a tudomány és művészet törvényeit s a tisztelet áhitatos adóját fogadja az egész felvilágosult emberiségtől.”

Bjelinszkij jóslatának igazságát érezzük, beteljesülését tapasztaljuk, mi tudósok és írók azonban hiába igyekeztünk megismerni az új orosz tudomány és művészet világát irányító törvényeit, még mindig csak szórványosan jutunk hozzá az orosz szellem, az új társadalom irodalmi megnyilatkozásához.

Amint az elmúlt negyedszázad alatt megtudtuk az orosz szellemi életből, azt külföldi propagandáratokor keresztül tudtuk meg, amelyek kompromittálni igyekeztek a szovjet tudományt, irodalmat és képzőművészetet. Hiába alkalmaztuk ezekkel a propagandáratokkal szemben a legszigor-

rubbs forráskritikát és hiába próbáltuk állításainak az ellenkezőjét elképzelni és hinni, hatásuk alatt állottunk. Nem állottak rendelkezésünkre adatok, melyek alapján a valóságnak megfelelő, vagy azt megközelítő képet alkothattunk volna magunknak a világ legnagyobb birodalmának belső életéről. Arról, hogy gigantikus vilány, vízi erőmotelepek, amerikai méreteket meghaladó gyárak keletkeztek, hogy hosszú évek meteorológiai megfigyelése alapján sikerült megtalálni a Jeges-tengeren az utirányt és az utazás időpontját Archangelszkből Kamszatkába, hogy Szibériát, ezt a még kiaknázatlan, mérhetetlen terjedelmű és gazdagsága földrészt délen termőfölddel alakították át, északon pedig az expedíciók százai kutatják állandóan, főképpen geológiai szempontból igen eredményesen — hogy a tudományos kutatóintézetek intenzív munkával új és új nagy eredményekről számolnak be szaküléseken, a tudományos Akadémiában, a rádióon keresztül, hogy színházak, a mozik, a hangversenytermek, a képzőművészeti kiállítások, az állami könyvtárak-hivatalok egy kerekén kétszázmillió népből vizelektől a legnagyobb értékeket, kiknek egyetlen protekciójuk — tehetségük — minderről a magyar olvasó társadalom alig tudott valamit. Félrehozták bennünket oly publi-

cisták és könyvszerzők elkei, akik egy szót sem tudtak oroszul, egyetlen szovjet-orosz könyvet sem olvastak, de olvasták a nyugateurópai nyelveken megjelent ellenpropaganda szerzeményeket s ezek alapján hintették a port nemcsak az ezerhordások, de az egyik napról a másikra testi munkából tengődő munkás szemébe is.

Ide kellett jönnie a vörös hadseregnek, hogy megcáfolja a szovjet-kopialás hazug meséjét. Egyetlenegy olyan orosz katonát sem láttunk, akinek a kopialástól zörögtek volna a csontjai, vagy vérszegénység miatt dífás hízókurát kellett volna tartania.

A tudományos és irodalmi lezüllés hazug meséjével is komolyan le kell számolni. Ez pedig csak úgy érhető el, ha a szovjet tudomány és irodalom új élettől duzzadó, friss termékeit is saját szemünkkel olvashatjuk eredeti szövegükben, vagy fordításokban. Ezekről alig tudunk valamit. A hírlapok megemlékeztek Demján Bednij (Efim Alekszejevics Prídvorov) orosz költő és híres meseíró haláláról, de a magyar olvasó hiába ohajtana legalább egy verset, vagy meacit elolvasni tőle.

Ez a paraszti származású költő (született 1823-ban) az egyetem elvégzése után parasztfelnevelő programmal lép az írói pályára s egyik lezúzó hazug verse hős-

nek nevét, „Szegény Demján“-t választja írói nevéül. Forradalmi meséket és verseket ír. Egyik meséjében például a muzsik a törvényszéken ül és vár. Egyszerre csak észrevesz a kabátja ujján egy poloskát. „Hü, a fene egyen meg, te is idejöttél, hogy a muzsik vért szivjad?” A költő aztán az „előkelő méltóságok“-kal egy rangra emeli a poloskát, amely azonban a mese végén áldozatul esik a muzsik forradalmi felháborodásának. A muzsik megöli őt, s a költő ezzel zárja meséjét: „szőnyeg kétségűl gyötörtön ülök. — Vajjon a poloska is cári tisztviselő volt?”

De D. Bednijen kívül hosszú névsort közzühetnénk szovjetírókról, akiket otthon úgy ismernek, mint nálunk Móricz Zsigmondot, Móra Ferencet, Karinthy, Korzitolányit, Babitsot, Molnárt, Szép Ernőt, Zilahy Lajost, Schöpflin Aladárt. De hiába írom le Paszternák, Chlebnikov, Majakovszkij, Dagrickij, Osztrovszkij, Szvetlov stb. nevét, nem az ő könyveket, de még írói lexikont sem találunk sehol, melyben utánanézhethetünk életrajzuknak a munkái irodalmi színvonalának és irányának. Néhány véletlenül hozzánk jutott irodalmi „ucsebnik” igazít el úgyahogy a szovjet szellemi élet végtelen gazdagsági birodalmában.

S ez addig is kevés volt!

PALACKPOSTA — SZÁRAZFÖLDÖN

A házsongárd-tető egyik kis házába a napokban huszonhárom évvel ezelőtt keltezett levél érkezett.

— Most itt van a levél. Megjött. De mit csinálnak már vele? El se kellett volna olvasnom, hiszen közel egy negyed évszázada, hogy megírták — mondja panaszkodva Szita János egykori bankhivatalnok. Az alatt, míg a levél különböző országokban bolyongott, maga is összejárta a fél világot, hogy nyomára akadjon annak, aki a levelet írta...

A levél ott fekszik az asztalon. Olyan a formája, mint bármelyik levélnek. Csak a bélyeg, a bélyegző és a keresztül-kasul írott szavak teszik mássá. Ennek a levélnek titka és története van; történelmi időkben írták, hisz történelmi súlyú esztendőknél át bolyongott, amíg a címzettet megtalálta.

Szeretném megtudni mi van a levélben. János bácsi a levelet nem adja ide, de beszélni kezd, s egy emberi élet nagy boldogtalanságának története kerekedik ki a huszonhárom évig kallódó levél történetéből.

— A mult világháború kitörése után pár hónappal — kezd a történetet — én is bevontam. Először kiképző táborba vittek, azután rövidebb stációkkal Galiciába kerültem. Ott verekedtem, míg meg nem sebesültem. Tábori kórházba szállítottak, ott ismerkedtem meg Ve... Önkéntes ápolónak volt... Kilenc hét volt a világ.

— Váll-lövés volt, nem mehettem vissza azonnal a frontra. Budapestre kerültem a katonakórházba. Onnan írtam neki az első levelet, aztán rövidesen a második, harmadikat és megegyeztünk abban, hogy megesküszünk. Abban állapotunk meg, hogy mielőtt vége a háborúnak és visszamegyek a nagyváradi bankba, ahol hivatalnokoskodtam, megtartjuk az esküvőt. Igen ám, de alighogy visszakerültem a frontra, orosz fogságba kerültem.

— 1919-ben, amikor hazakerültem, keresni kezdtem. Voltam Pesten, Bécsben, Kolozsváron is. Leveleket küldözgettem. Egyik levelemre jött ez a válasz. De én akkor már más városban voltam.

Végre kezemből adja a levelet. Nézem, forgatom. Huszonhárom évvel ezelőtt írták Budapestben! Ott is adták postára. A boríték tele van bélyegzőkkel, keresztül-kasul húzó jelzésekkel, utasításokkal. Címzett ismeretlen helyre költözött. Retur. Néccunost. Ismeretlen.

János bácsi, aki most ötvenkilenc éves, veled keres örökölt háziórára. Ismét el akar indulni, hogy megkeresse Mariskát, az egykori önkéntes ápolónőt...

JAGAMAS ILONA

A kolozsvári Szakszervezeti Tanács közli, hogy nagyobb mennyiségű tűzifát kötött le a szervezeti dolgozók részére. A fat maximális áron osztja ki a munkásság között. Felhívja azokat a szervezett dolgozókat, akiknek tűzifára van szükségük, hogy legkésőbb 1945 június 13-ig legalább 6000 lej előleget a kijelölt üzemi bizottsági tagnak vagy a szakszervezet vezetőjének fizessenek be.

Nagy érdeklődés nyilvánult meg az Erdélyrészi Méhész Egyesület tanfolyama iránt. Mint ismeretes, az Erdélyrészi Méhész Egyesület június 15-től 24-ig méhészeti tanfolyamot rendez Kolozsváron. Az elméleti és gyakorlati órákat olyan időben tartják, amikor mindenki részt vehet azon. A tanítás díjtalan, csupán beiratkozásra kell 1000 lejt fizetni. Előadó Stief Ottó, az egyesület fő alelnöke. Jelentkezések: Kolozsvár, Majális-utca 22 alatti az Erdélyrészi Méhész Egyesület székhelyén.

(*) Vállalkozási híradás. Az I. fokú Iparbátóság 104.190/1945. számú végkielégítési határozatával Schwartz M. kolozsvári, Király-utca 30. alatti lakója a Deutsch-Fürp „Kalapkirály”, szabadgát-ter 5. alatti céghez vállalatvezetőül kinevezte. 8514

H I R E K

VILÁGOSSÁG

Politikai napilap. Megjelenik hétfő kivételével minden nap

Szerkeszti: BALOGH EDGÁR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár Brassai-utca 7. Távbeszélő 258. Előfizetési díj egy hónapra 1000 lej. Apróhirdetések szavanként 30 lej, legkisebb hirdetés 300 lej. Alláskeresőknek szavanként 20 lej, legkisebb hirdetés 200 lej. Cím a kiadóban és jellegű hirdetéseknek 30 lej pótdíj fizetendő. Keretes hirdetések négyzetcentiméterenként 80 lej. Szövegírdetés (hírek között) szavanként 80 lej. Nyilttér szavanként 100 lej. Kéziratok megőrzésére vagy visszaküldésére nem vállalkozunk.

A postások szakszervezetének tisztogató bizottsága (Schütz János-utca 17) Schmolfer Károly és Fodor Lászlóné született Farkas Róza posztisziviselek magatartását vizsgálja felül. Akik nevezett tisztviselők politikai magatartásával kapcsolatban adaokat tudnak, azt név és lakcím megjelölésével írásban jelentik a tisztogató bizottságnak.

(*) Üzleti helyezés. Halászi munkaruhakészítő műhelyét visszahelyezte régi helyiségébe, Horea-ut 76 alá, ahonnan 1944 június 2-án, bombatámadás következtében eltávozni kényszerült. 8522

(*) Halálhíradás. Balló Jánosné született K máromi Klára június 8-án éhunyt. Temetése június 11-én délután 4 órakor lesz a temetői kápolnában. 8: 69

Szekli Gyula előadása. A magyarországi Független Kisgazdapárt politikai akadémiájának előadássorozatában **Szekli Gyula** „Magyar ut — a demokrácia” címen előadást tartott. Egyebek között a következőket mondta: „A munkásság fejlődése következtében már nem polgári demokráciáról, hanem — mondjuk — szociális demokráciáról van szó. A munkásság fejlődése a külföldi példák hatására már továbbjutott a polgári demokráciánál az ő saját külön szociális demokráciája felé. És ezt visszafeljeszteni nem lehet és nem is szükséges. Tévedés az a polgári elképzelés, amely szerint a fejlődés megakasztható és visszatérhetünk megint oda, ahol voltunk.”

Írástudó árulása

Knut Hamsun, a világhírű Nobel-díjas norvég író Oslóban letartóztatták. Knut Hamsun nemcsak az utóbbi esztendőben, hazája német megszállása idején azonosította magát a hitlerizmussal: árulását már akkor elkövette az európai szellem és humanizmus ellen, amikor az uralomra kerülő náci internálótáborba vitették Ossietzkyt, a harcoss német antimilitarista író és gondolkodót. A művelt világ Knut Hamsun a tiltakozók sorában szeretne volna látni Maxim Gorkij, Henry Barbusse és Romain Roland között. De Hamsun nem tiltakozott, sőt helyeslő nyilatkozatával megpecsételte az Ossietzky-ügy aktáit.

Ezzel kezdődött Knut Hamsun árulása, amely most az oslói letartóztatáshoz vezetett. A modern világirodalom egyik legeredetibb elbeszélője volt. Műveiben a norvég tájat, a természeti erővel szemben álló norvég parasztot és halászt, az országutaknak minden társadalmi forma és törvény ellen lázadó romantikus vándorait rajzolta meg hálhatatlan művészi eszközökkel. Amde nem volt meg benne az, ami az emberiség nagy nevelőjévé tehetné volna: az írástudó társadalmi felelősségérzete. A fasizmusok mocskos árja őt is elkapta, mint hasonló szellemi alkatú íróársát, Panait Istrati-t is annak végzős bódulataiba kergette.

Knut Hamsun most érte utol végzete mint „közönséges” háborús bűnöst letartóztatták. De nekrológja már régen elkészült az írástudó asztalán és hajdani rajongóinak szívében.

GAZDASÁGI TÖRVÉNYEK ISMERTESESE. Kolozsvár és Vidéke Ipartestület elnökségének felkérésére dr. Dobra Teodor kereskedelmi vezérfelügyelő előadássorozatban fogja tájékoztatni a kézműves iparosságát a most életbe léptetett gazdasági törvényekről. Az előadásokat a következő sorrendben tartja: június 11-én délután 5 órakor építőmesteri, közművesmesteri, közművesipari, ács, szobafestő és mázó, cégés és címfestő, asztalos és rokonszámák, kárpitosok, kályhás és fazekas szakosztályok tagjai számára. Június 12-én délután 5 órakor cipész, csizmadia, szűcs, bőrdobos, bőrdíszműves, szíjgyártó szakosztályok június 13-án délután 5 órakor bádógos fényképész, járműipari, lakatos és rokonszámák, órák és ékszerész, vízvezeték- és villanszerelő szakosztályok és bérgepkocsifűvarozók szakosztálya, június 14-én délután 5 órakor cukrász, mészáros és hentes, molnár, sütőipari, vendéglátóipari, fodrász, fogműves, nyomdai és könyvkötő szakosztályok, június 15-én délután 5 órakor férfiszabó, magyarszabó, férfi és női kalaposok, női szabók, vegyes textilipari (fehérnemű, géphurkoló stb.) vegyes vegyipari szakosztályok tagjainak. Tekintettel arra, hogy az új gazdasági törvények ismerete elengedhetetlenül szükséges és a rendelkezések betartásának elmulasztása súlyos büntetésekkel járhat, az Ipartestület elnöksége felkéri az Ipartestületi tagokat, illetve a fenti szakosztályok tagjait, hogy az ismertetendő előadásokon feltétlenül

jelenjenek meg. Az előadásokat mindig a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében tartják.

(*) Köszönetnyilvánítás. Ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik felejtethetetlen felelőségem, Jenei Sándorné temetésén résztvettek és részvételükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek. Külön köszönetemet fejezem ki velem együttérző munkatársaimnak. A gyászoló család.

Az artisták szakszervezete felkéri összes tagjait, hogy június 11-én reggel 9 órakor a rendkívüli közgyűlésre (Klasmström-utca 1, I. emelet) teljes számban megjelenjen szíveskedjenek.

(*) Halálhíradás. Özvegy Szilágyi Istvánné született Gyurka Ilona 7 éves korában június 8-án elhunyt. Temetése hétfőn délután 3 órakor lesz a házsongárdi temető kápolnájából. 8538

(*) Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik a felejtethetetlen felelőség és edesanya, Finzler Ferencné született Konrad Margit elhunyt alkalmából részvételükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton ismét hálás köszönetet mond a Finzler család. 8497.

(*) Orvosi híradás. Dr. Farkas Tibor szívbizonygyógyász rendelőjét a helyezte Teleki Mihály-utca 10. alá (az Uránia-mozgó háta mögött) 8: 85

AZ ELSŐ SZOVJET SZINMC KOLOZSVÁRON

Kedden este 6 órakor a bukaresti Nemzeti Színház művészeinek előadásában színre kerül A. Kornejesuk szovjet író Platon Krecet című drámája. A bukaresti siker után érthető, hogy az első szovjet-színmű bemutatóját Kolozsváron nagy érdeklődés előzi meg.

Meghalt Tófalvi Károly. Kolozsvár iparosságának gyásza van. Meghalt Tófalvi Károly közműves, régi szervezett munkás, az építőipari szakszervezet elnöke, szociáldemokrata pártvezetőségi tag, a Szakszervezeti Tanács biztosa a vízműveknél. Tófalvi Károly a kolozsvári munkásmozgalmában mindig az élen harcolt, törhetetlen hűségű, minden áldozatra kész osztályharcos volt. Temetése hétfőn délután 5 órakor lesz a temető kápolnájából. Az építőipari munkások szakszervezete testületileg vesz részt Tófalvi Károly temetésén. A szakszervezeti tagok hétfőn délután pontosan 4 órakor gyülekeznek az építőipari munkások otthonában, innen együttesen vonulnak ki a temetőbe.

Az élelmiszeripari munkások szakszervezetének vezetősége hétfőn délután 5 órakor ülést tart. Minden vezetőségi tag feltétlenül jelenjen meg.

(*) Házassági híradás. Szeretettel meghívjuk e hó 10-én Désen a zsidó népközösségi iroda helyiségében (Weér-utca) tartandó esküvőkre. Markusz Dezső és Ábrahám Mancsi. 8404

(*) Bérgepkocsifűvarozók közgyűlése. A bérgepkocsifűvarozók június 17-én délelőtt 9 órakor közgyűlést tartanak az Ipartestület gyűléstermében, Karolina-ter 9 alatt. Minden tagot felkérünk a pontos megjelenésre. Amennyiben a gyűlés határozatképtelen lenne, a második közgyűlést június 25-én ugyanabban az időben megtartjuk. Ez tekintet nélkül a tagok létszámára, határozatképes lesz. Tárgysorozat: beszámoló a vezetőség ténykedéséről, a további működés megvitatása, esetleges indítványok, javaslatok. **Vezetőség.** 8529

(*) KÖZGYŰLESI MEGHÍVÓ. A Kolozsvári Iparos Egylet 1945. június 8-án 24-én, határozatképtelenség esetén július 1-én, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel Szabadság-ter 24. számú székházának emeleti nagytermében rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Beszámoló az időközi bizottság működéséről. 2. Alapszabályok módosítása. 3. Köztársasági elnökség felletti határozathozatal. 4. Az Egylet új vezetőségének megválasztása. A választás szavazólistákkal történik; a listákon az összes tisztségre jelöltek kell beállítani. Csak azok a listák érvényesek, melyeket a közgyűlés megtartása előtt legalább öt nappal bemutattak az időközi bizottságnak. A tárgysorozat fontosságára tekintettel az Egylet minden tagját ezúton is meghívom. Kolozsvár, 1945. június 9. Az időközi bizottság nevében: Csákányvics Károly biz. elnök. 8537

(*) Értesítem tisztelt vevőinket, hogy a „RATEX”-féle textilüzletünket Dávid Ferenc-utca 7. alatt újból megnyitottuk. Kérjük régi vevőink támogatását. 7855

A mérnök és technikusok szervezete Erdély iparosítása kérdésében előadássorozatot rendez. Az első előadást Balás Ernő mérnök tartja hétfőn délután fél 6 órakor az Egyetemi Könyvtár előadótermében. Érdeklődőket szívesen látunk.

A távollévő városi alkalmazottak (katonák, munkára elvittek, stb.) feleségei kedden reggel 9 órakor saját érdekükben jelenjenek meg a Farkas-utca 4. alatt.

A MEGVÉDELMI EGYESÜLET

vasárnap a sötét órákban

népünnepélyt rendez,

melyet tréfás versenyek, szavalatok, bábszínház, politikai kabaré és reggelig tartó tánc tesznek tartalmassá és hangulatossá. A népünnepély jövedelme a fasiszta háború áldozatainak felszegélyezését szolgálja. Mindenki legyen ott!

Kós Károly Kalotaszeg népe közt

Erdély kipróbált író-harcosa beszél nyolcnapos körútjának tapasztalatairól

KOLOZSVÁR, június 9. Kós Károly lakása felé megyünk, Erdély kipróbált harcosának meglátogatására. Nyolc napi kemény szervezőmunka után most tért vissza kalotaszegi körútjáról. Kós Károly a felzabálás első percétől keményen kivette részét a munkából. Nem sokat váratott magára, a Magyar Dolgozók Szövetségének élére állt a legnehezebb napokban, amikor hét pokol szenvedése zudult végig a kalotaszegi falvakon. De a múltban is, mind a 22 éves román reakciós uralom alatt, mind a négy éves magyar fasiszta rendszer idején mindig kitartó élharcosa maradt a haladó polgárságnak.

„Reménységgel jöttem vissza“

— Milyen világ van odakint Kalotaszegen? — kérdezzük a kalotaszegiek régi tanítóját és atyamesterét.

— Eltekintve kisebb bajoktól jó reménységgel jöttem vissza — feleli, majd részletesen elmondja kiutazásának történetét.

— Döcögős székérrel ezelt nyolc nappal indultam el szülőim otthonom meglátogatására. De vártak már, üzentek a többi falvak is. 20—30 éves közös munka köt ezekhez a községekhez. Nem véletlen az, hogy Sztánán és a környékbeli falvakban sorba vetnek és hogy felett a mezőgazdaság az egész Kalotaszegen. Nem mondom, én is tanultam tőlük, a soknál is többet. Ez a nép formálta a lelkem és végső elemzésben ő avatott íróvá. Erős, sorsszerű parancs köt hozzájuk, nem tudok elszakadni ettől a nagy családtól. Most, mint a Magyar Népi Szövetség szerény, de felelős vezetője, méginkább kötelességemnek tartottam betekinteni a falusi nép gazdasági, iskolai, egyházi, szervezeti és politikai életébe.

— Milyen fejlődés mutatkozik a megbékélés terén ezekben a falvakban?

— A román—magyar barátkozás mérföldeket haladt előre a véres októberi napok óta. Ha nem járná végig időnkint egy-egy idegen uszító a falvakat, az öslakók közt már rég szent volna a béke. A falu belső életére döntő befolyással van a falusi értelmiség. Ha tehát valamelyik faluban zavar támad és ablakokat törnek be, nem kétséges, hogy kit kell elsősorban felelősségre vonni. De van olyan falu is, ahol éppen a román öslakosság üzte el a rabolni akaró Maniu-gárdistákat. Türebén és Magyarókeréken a magyar bevonuláskor a magyar lakosság megvédte a románokat, most viszont a románok keltek földműves társaik védelmére. Ebben a két faluban ma is példás béke van.

— Milyen a mezőgazdasági helyzet Kalotaszeg falvaiban?

— Nagyon jó. A legtöbb határban rég nem volt ilyen jó terméskilátás. Kalotaszeg népe 90 százalékban befejezte az őszi vetést. Mikófalva és Nagykapus 100 százalékban elvégezte a munkát. De ezt csak úgy lehetett elérni, ahogy Kalotaszeg né-

pe csinálta. Még fűtültek a golyók, ők már kint voltak a földeken.

Oszoljanak meg a terhek

— A nemzetiségi zavarokon kívül milyen gazdasági természetű sérelmek vannak a falvakon?

— A különböző falvak népével érintkezve, mind a román, mind a magyar földművesek is felvetették előttem a kérdést: a háborús adósságot miért nem vetik ki egyformán minden állampolgárra? S nekem a közös terhek arányos elosztása tekintetében igazat kellett adnom a föld népének. Majdnem minden faluban igen élénken érdeklődtek egy kis jó lábbeli vagy ruhaszállítmány iránt. A falvak népe számon tartja az ígéretekét és várja a gyakorlati megvalósítást. Nem kell különösebb bizonyítgatás arra, hogy a falusiak

A tömegek a Magyar Népi Szövetségben

— Kalotaszeg magyarsága egészben vagy nagyrésztben tagja a Magyar Népi Szövetségnek. A magyar falvak széles tömegei kezdik megismerni és megbiznak abban a szervezetben, amelyik már az első perctől a néptömegek mellé állt. A falusiak tudják azt, hogy a Magyar Népi Szövetség vidéki szervezői sokszor életük kockázatásával is kimentek a legelégletesebb falvakba és erélyesen szembeszálltak az elnyomó törekvésekkel. A falusi ember érzékeny, gondolkodó és nem vitát öző természet. A földműves világának ősi rendje van, amelyen csak az ő beiegyezésével lehet változtatni. A kite hát durván nyul hozzá, kellő hozzá-

koptak ki legjobban ezekből az ipari cikkek közül. A lábbelihiányt bocskorral pótolták, ruháik pedig négyüsfőt szőttek és abban jártak még télen is egyes helyeken. Ezzel lenyomó és nagyhatású segítség idáig a falusiak számára a falujáró munkások csoportok munkája és ajándékai. Ez a korszerű munkásakció nemcsak a földműves és munkástömegek együttműködésének alapjait teremtette meg, de a román—magyar megbékélésre is igen nagy hatással volt.

— Milyen a falusi közoktatás helyzete?

— Erre csak egy, a nép kívánságaival is egyező javaslatom van: A nyári szünidő alatt a legtöbb helyen folytatni kellene a tanítást. A tanítóhiány pótlására pedig igénybe kell venni a közpiskolás diákságot.

— A szervezeti és politikai élet?

— Értés nélkül, az ellensége lesz. Ezért a földműves nehezen barátkozó, de a iben megbizik, ahhoz hűvé.

Kós Károly megneha kiváló egyéniséggel, szívós munkájával központosítványunk példaképe lehet. Bár anyagilag nagyon megviselte a háború és fia még mai napig sem került elő, mégis együtt él és lelkesedik a felzabálásnak örvendő tömegekkel. Megosztja velük gondját és fáradhatatlanul dolgozik azért, hogy Budai Nagy Antal népnek élte minél inkább megközelítse azokat a z badeszményeket, amelyek éri a nemelverő ősök annyi vért on ottak.

Balázs Péter

Üzenetek magyarországi fogolytáborokból

KOLOZSVÁR, június 9. A magyar Vöröskereszt hivatalos kültisztviselője újabb adatokat juttatott el szerkesztőségünkhöz magyarországi fogolytáborokban és kórházakban lévő hadifoglyokról és sebesültekről:

Május 11-én a szegedi Vöröskereszt kórházban voltak: Abrudán Gábor 1909. Nádassberend, Baka István 1922. Zilah, Bács Gergely 1921. Alsószék (III. 18-án átvitték az orosházi tüdőgondozóba), Bálint Dénes 1995. Gyalakuta, (III. 18-án átvitték az orosházi tüdőgondozóba), Bálint János 1906. Parkaslaka, Kárti Zoltán 1923. Temesvár, Szücs Imre 1919. Szilágysomlyó és Szöcs János 1911. Csikrákos, anyja Kósa Rozália.

Május 23-án a szegedi Csillag-börtön táborban volt Ludán Sándor és Stihoramere János nagyváradi és Brád Gyula nagybányai lakosok.

Április 20-án a jászberényi fogolytáborban voltak: Szolmár Kálmán 1916. Kolozsvár, anyja: Alkorosics Jolán, Gidófalvi Imre 1921. Székelykakasd, Tonka Aron 1919. Marosvásárhely, Fodor József fhdgy. Magyarlápó, Berger Károly örv. 1921. Szászrégen, Ferenczi János 1919. Hadikfalva és Szappanos Zoltán 1912. kolozsvári lakos.

Május 28-án a székesfehérvári Szentgyörgy-kórházban voltak: Györfy Károly béta lakos (Udvarhely vm.), Türi Béla

marosvásárhelyi, Valkai Ferenc és Valkai Pál bánffyhungyadi, Szücs István kolozsvári (Ursus-börnyár); Tavasz Ferenc pékafalvai, Gaborján Viktor kolozsvári (Gyarmat-utca 14) és Dr. Csutak Gyula kolozsvári (Magyar-utca 80) lakosok. Ugyanebből a kórházból Nagy tizedes úzen Gondos Mihálynának Kolozsvárra, Kórkert-utca 12 alá és Szekeres János pék Kun István vulkanizáló kolozsvári lakosnak.

A ceglédi fogolytáborból az alábbi kolozsvári lakosoknak jöttek üzenetek: Balázs Lajosnak Csánki Dezső-utca 10 alá, Málnás Lászlónak Magyar-utca 49 alá, Ferencének Kolozsvári-ut 6 alá és Sas Lajostól Térnyi Zsuzsánának a Györgyfalvi-utca.

Egy Kolozsváron átutazó ismeretlen közölte szerkesztőségünkkel, hogy május 23-án a budapesti Ferenc József laktanyából az alábbi kolozsvári hadifoglyokat szállították el Szolnokon át keleti irányba: Kádár Lajos, (Szel-utca 5), Bódó István (Madách-utca 45), Misik Mihály (Györgyfalvi-ut 118), Szigeti Ferenc (Patak-utca 6), Balázs Aron (Munkás-utca 75), Marci László (Horea-ut 8), Sass Ferenc (Galamb-utca 3), Borbély Dániel és Csabai György (Pata-utca 69), Nagy Károly (Zápolya-utca 42 és Sárközi József (Kemény Zsigmond-utca 41).

APRÓHIRDETESEK

Különfélék

BÖRDISZMŰVÉS-MŰHELY mindennemű rendlést, átalakítást, javítást vállal. Ovár, Szentlélek-utca 10. 8410

BUTORJAVÍTÁST, fényezést vállalok. Tóttalusi Kiss Miklós-utca 7, asztalos. Szomban az Ortopéd-ával. 8446

BÉVÉZETI korcsmahelyiség elutazás miatt átadó. Cim a kiadóban. 8478

NYERGES IMRE orvosi műszertára Kolozsvár, Jókai-utca 4. 8063

BIZTOS állásu, komoly, csinos fiatal-ember csinos hölgy ismeretségét keresi. Fényképet kérek. „Házasság” jelégére. 8540

KÖZÉPKORU egyedülálló nő megismerkedne 50—55 év körül jobb iparos, vagy nyugdíjossal házasság céljából. „Keresek egy jó férjet” jelégére. 8499

SZEGEDRE, BAJARA és Budapestre 12-én utazom, megbízásokat elvállalok, választ hozok. 1—3 között, Rozner, Szentlélek-utca 5. 8484

KERESKEDŐ, ki rendelkezik háromszázezer lejjel, komoly házasság céljából megismerkedne 55-től 65 évig független egyedülálló asszonnyal, kinek némi ingatlanja van. „Sürgős házasság” jelégére írjon a kiadóba. 8481

ELVESZETT a Széchenyi-tér és Korniss-utcai utszakasszon csütörtökön 7 és 8 óra között egy bőr aktatáska, orvosi műszerekkel. Megtalálójá adja le jutalom ellenében a Korniss-u. 7 szám alatti orvosi rendelőbe. 8511

SZEKELY ISTVAN névre szóló lakásbejelentőlap elveszett. Szíves megtalálójuttassa el Szent István-ut 37 szám alá. Gr.

MERNÖK keres butorozott garzonlakást központban, vagy kétszobás komfortos butorozott lakást külön bejárattal. Tel. Telefon 670, vagy a kiadó útján. 8578

MEGISMERKEDNEK művelt, független hölgygel, házasság céljából. Leveleket a kiadóba. „Holnap” jelégére. 8573

KOZMA Emma bejelentője elveszett. Ervénytelen.

ELVESZETT Szász Anna névre szóló bejelentőlap. Megtalálój adja be Petőfi-u. 38 alá. 8545

NYÁRI permetezést és szemzést vállalok. Gámenty, Kórkert-u. 126.

MAGANTANULÓKAT előkészít számtanból, angol, francia, román nyelvekből órákat adok. Cim a kiadóban.

ELVESZETT aktatáska özv. Csiky Mihályné névre szóló lakásbejelentő és más iratokkal és pénzzel. Kérem a megtalálót, adja le Endre király-utca 46 alá. 8549

ÜZLETHELYISÉGET KERESSEK. Eladó gyermekágy és használt asztaloszerzőszámok. Deák Ferenc-utca 34. 8488

AZ URNAPI körmenet fényképfelvételei kaphatók és megrendelhetők Halmay-Fotónál, Hosszu-u. 48 és a Korda Papír és Kegyszer üzletben. Szentgyörgy-utca 2. 8530

BETARSULNEK 2.000.000 lejjel épületanyagraktárhoz, víz- és villanyszerelési üzlethez. Vidékre is elmegyek, lehetőleg Marostorda megyében. Cim a kiadóban. 8548

DEBRECENBE, Budapestre és visszautazom június 20—25 között. Hatóság, gyári, pénzügyi és egyéb megbízást vállalom. Értekezés naponként délután 3—4 között. Horváth Károly, Teleky Pál-utca 5. 8523

VEVOIMET értesitem, hogy ügynőkségi és képviselői irodámat megint megnyitottam Tordai-ut 24 alatt. Kérem szíves pártfogásukat. Tisztelettel Szabó Miklós. 8541

NYILTTÉR

E rovatban közöltekkért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Császér Imre szobafestőségét az özvegy Lakatos Károlyné szobafestő, mázoló cégtől kilépett, tehát az említett cég nevében munkát nem vállalhat. Erte a cég semmi néven nevezendő kezességét nem vállal.

Kolozsvár, 1945 június 9.

Özvegy Lakatos Károlyné szobafestő és mázoló. Mikó-utca 57.

AUTÓBUSZOK INDULNAK:

Kolozsvár—Szamosujvár—Dés felé szombat és vasárnap kivételével reggel 5 órakor és délután 1 órakor.

Kolozsvár—Dés—Nagybánya—Máramarossziget felé pénteken reggel 5 órakor.

Kolozsvár—Választ—Bonchida felé délután 2 órakor.

Kolozsvár—Mócs—Sármás—Rücs—Marosvásárhely felé minden nap délután 3 órakor. — Kombinált személy- és teherkocsi.

Kolozsvár—Szamosujvár—Dés—Retteg—Bethlen—Beszterce felé minden nap délután 3 órakor.

Indulások a főposta hálamögötti autóbusszállomásról.

JEGYELŐVÉTEL

Apróhirdetések

Adás-vétel

DINAMO volt- és ampermérőkorozók, csiszoló motorok, fémgyémánt gépek, szifon aprítógép, acélsodrony drót, porszívók kaphatók Gépkereskedelmi iroda, Széchenyi-ter 20. 9043

FELYEGGYUJTEMENYEKET, tömegkézvegyet bárkinél előnyösebben vásárolok. Dávid Ferenc-utca tizenkettő. 5645

„TEK-NO“ vásárol, elad ócska butort, ócska ruhát, szőnyeget a legolcsóbbtól a legfinomabb perzsáig, ágyneműt, fehérneműt, porszívógépet, mérlegeket és mindenféle ócskaságokat. Postakert-utca 3, üzlethelyiség. 8145

VESZEK és eladok mindenféle villamos- és rádióalkatrészeket, villany- vagy tekercselő drótokat, villanymotorokat, dinamókat, transzformátorokat, szerszám- gépeket, fémgyémánt gépeket, vagy gépalkatrészeket, szerszámokat, körkörös gépeket, vagy géptüket, irógépet, flachgépeket, stb. Bármilyen árut bizományba is beveszek. Szabó Miklós, Tordai-ut 21. 8541

VESZEK perzsa-, szmirna- és argaman szőnyegeket, nagyobb gobelin képeket, szelvény- és asztalterítőket, kristályokat, értékes porcellán dísz tárgyakat, lepedőket és ezüst evőeszközöket. Kapható nálam párnába való fosztott libatolli. Rottenberg, Timár-utca 10. 8327

KÖNYVET, könyvtárat bármily nyelvről vesz Móvác, Jókai-utca 4, I. em. 12.

VESZEK ócska ruhát, fehérneműt, cipőt. Szabadság-ter 12, Rác. 8310

JÓKARBAN LÉVŐ konyhabutor eladó. Dónát-ut 39. 8413

KERESEK sima Singer bőrvarró- gépet. Megvételre vagy használatra. Dózsa György- utca 4 ajtó 4. 8451

ELADÓ 1 villanymotor 05. HP. 220 V. 1400 ford., egy 4. V. akkumulátor, angora kartoló gépre acélszalag. 1 colos kézi vízpumpa. Tordai-ut 24. 8541

KERTSZÉNA Dónát-uton lábán részben sürgősen eladó. Érkezni lehet Jókai-utca 5 alatt emeleten. 8443

ELSŐOSZTÁLYU angorafonal eladó. Cim a kiadóban.

ELADÓ szép világos tiszta hálószoba, ping-pong asztal, családi jégszekrény, két behuzatlan fotel, álló fogas. Haller-utca 8 délelőtti órákban. 8466

ELADÓ olcsón egy alig használt duplájító tokkal együtt. Cim Krizsbai-utca 41. 9.61

TEJSZEPARÁTORT keresek vételre vagy bérbe, Sigmond, Bartha Miklós-utca 21. 8486

ELADÓ mozgatható vasvázás kirakat és egy vas-kirakatráma. Deák Ferenc-utca 51. Illatszertár. 8489

ELADÓ férfikerékpár új, ezüstroka, 1 személyes festett rekamié. Dávid Ferenc- utca 6. 8492

VESZEK kombinált szobabutort, jó állapotban. Görögtemplom-utca 20. 8503

ELADÓ autógéphezszűző, fesszűrős szer- kezetek. Tordai-ut 51. 8528

HASZNÁLT kerékpár, autógumi, külső és belsőkelei veszünk. Malom-utca 8. Vul- kamizáló. 8521

ELADÓ egy jókarban levő csónakos varrógép. Lévy-utca 28. 8519

NŐI kerékpár eladó. Szabadság-ter 11. Gr. 8526

ELADÓ ingaóra, nagy fekete selyem- kendő. Szentegyház-utca 28. Házfelügyelő- nél. 8564

EBÉDLŐBERENDEZÉS angol stílusu, ki- tűnő karban eladó. Megtekinthető délelőtti 8-10 és délután 2-4. Minorita-utca 7. II. em. 8566

EGY zongora eladó. Cim Holdvilág-utca 11. 8563

EGY mély gyermekkocsi eladó. Cim Trefort-utca 18. 8563

LAKATOS-mechanikus műhely belvá- rosban szerszámmal együtt elutazás miatt eladó. Értekezni Papp-utca 66. Bogyó Vin- cénél. 8546

ELADÓ szürke férfiruha, egy barna és drapp lenvázson kabát, egy lenvázson iker oblatroletta, egy pár parasztszima. Meg- tekinthető vasárnap és hétfőn egész nap. Györgyfalvi-ut 55. 8557

ELADÓ mozgatható vasröllös kirakat és egy vas-kirakatráma. Deák Ferenc-utca 51. Illatszertár. 8489

FÜRDŐSZOBÁBA mosdókagyló eladó. Zápolya-utca 58. 8551

ELADÓ egy permetező gép, 250 kiló ócskavas hulladék, matracanyagok Horea- ut 48. 8548

BICIKLIVÁZA Wanderer dinamó lám- pával, kerékekkel jókarban eladó. Dézsma- utca 15. 8547

VESZEK ablakrácsot, 20-as gáter, 120 cm. hosszú vasal, virágtartót 10-15 fm. Pop Vassila Tszapa Hegály-utca 1. 8553

POP VASSILA eladó. Mihály-utca 1. 8554

ELADÓ egy topolya háló elköltözés miatt. Csákány-utca 83. Megtekinthető a délutáni órákban. 8552

MÉHRAJOK eladók. Dónát-ut 262. 8526

SPORTÉLET

Református Kollégium—Baritia liceum 1:0 (1:0)

A Farkas-utcába vándorolt a Haladó Ifjúság Kupa-díja

KOLOZSVAR, június 9. A Haladó Ifju- ság sportszakosztálya részéről rendezett középiskolai labdarugó bajnokságok pénte- ken délután befejeződtek. Ez volt az első bajnokság ebben a sportágban a felszaba- dítás óta. Nyolc középiskola, az Allami gim- názium, a Baritia liceum, a Gépipari isko- la, a Gyakorlógimnázium, a Kereskedelmi iskola, a Református Gimnázium, a Római Katolikus Gimnázium és az Unitárius Kol- légium együttese, egész sereg sportoló ifju- kelt viadalra, hogy megküzdjön az értékes díjért: a Haladó Ifjúság kolozvári szerve- zete részéről felajánlott vándorkupáért.

Az alsóbb osztályosok, a „fikák“ és a felsőbb osztályosok között párhuzamosan folytak a viadatok a két szépkivitelű ku- páért. Hétfőre-ére a legnagyobb erkölcsi siker jegyében megrendezték mérkőzéseit. A „belépés“ ugyanis minden esetben díjtalan volt, s így anyagi sikereket nem „könyvelhettek“ el. A tárva kinyitott ka- puk azonban lehetőséget adtak az intéze- tek növendékeinek nagy találkozóra, a viadatok alkalmul szolgáltak egymás meg- ismerésére, értékelésre s nagymértékben járultak hozzá a magyar-román testvéri- ség fejlesztéséhez a jövő nemzedék köré- ben.

A pénteki nagy kupadöntőre is közel ezer ifju vonult fel. A két tábor vidám versengéssel buzdította győzelemre a csa- patokat. Ünnepi hangulat jellemezte a Re- formátus Kollégium és a Baritia liceum ne- mes viadalát.

A két csapat a következő összeállításban játszott: Baritia liceum: Grad—Chifor, Chociches—Mortian, Pripon, Coza, Badescu, Codrea, Modrigan, Ciurderean, Negrutiu. Református Kollégium: Técsi—Kovács, Zilahy—Szilágyi, Varga, Timár—Dócsy, Székely, Takács, Irvai, Gergely.

A küzdelem mindvégig nyílt volt és mind- két csapat esélyesnek látszott a győzelem- re. Alkalmában a Baritia többet rohamozott, de a Farkas-utcaiak támaszával veszélye- sebbek voltak. Az első félidőben a Refor- mátus Kollégium, a második félidőben a Baritia liceum csapata bizonyult jobbnak a mezőnyben. A mérkőzés egyetlen gólját szép akció után a 20. percben Takács érte el 16 méterről, jól helyezett lövéssel. A győztes csapat védelme nagyon lelkesen játszott. Jók voltak: Kovács, Timár, Ta- kács és Gergely, illetve Pripon, Coza és Negrutiu. Fazekas a mérkőzést jól vezette.

A viadal befejezése után a Haladó Ifju- ság vezetői román és magyar nyelvű üdvöz- lö beszédben adták át a két kupát a győz- tes kollégistáknak. Az alsóok bajnokságát ugyanis, mint arról már beszámoltunk, szintén a Farkas-utcaiak nyerték.

Kedves mozzanat volt, amikor a vesztes csapat kapitánya, Negrutiu, mosolyogva fogott kezét a győztes tizeneggyel és meg- ölelte az ellenfél kapitányát. Lelkes éljen- zés követte a román és a magyar szóno- koknak azt a bejelentését is, hogy a Bu- dapesten és Belgrádban tartandó ifjúsági kongresszusokon a testvériségnek ebben a szellemében vesznek részt Románia ifjai is.

Kolozsvár mozgalmas vasárnapi sportműsora

Réggel 9 órai kezdettel az egyetemi sportparkban: a KEAC atlétikai versenye 100 m. és 400 m. síkfutó, 1500 m. távfutó, magasugró, suly- és diszkoszdobó verseny- számokban ifjúsági és felnőtt versenyzők részére, valamint női atlétikai versenyek 60 m. távon, magasugrásban, suly- és disz- koszdobásban.

Délelőtti 11 órai kezdettel az egyetemi sportparkban: a KMSE uszóversenye. Egyesületközi viadal minden ifjúsági és felnőtt versenyszámban. Utána KMSE—KEAC vízilabda mérkőzés.

Déután 4 órai kezdettel a Városi Sport- telepen: Haggibbor—Marosvásárhely, utá- na, körülbelül 6 órai kezdettel KMSE—Arad labdarugó mérkőzések.

Hétfőn, június 11-én délután 5 órakor kezdődik a Dermata-üzemek pályán a kö- zépiskolások kosárlabda bajnoksága a Gép- ipari—Kereskedelmi és a Gyakorlógimná- zium—Baritia liceum találkozójaival.

Tizenkilenc év után ismét Eftéce—Emléká!

BUDAPEST, június 9. A Ferencvá- ros—Hungária utójára hat évvel e- lőtti mérkőzést egymással, míg a jog- előd, a legendás MTK—FTC tizenkilenc éve vívta utolsó csatáját.

Több mint négy évtizede rivalizál egymással a két régi ellenfél és nem túlzás, hogy nemes vetélkedésük izzó légkörben fejlődött világhírűvé a ma- gyar futballsport. Sok izgalmas és lo- vagias mérkőzés feledhetetlen emlékét idézi fel a sportemberek lelkében a két egyesület neve.

A magyar labdarugás két legragyó- góbb csillaga közül az FTC 17, az MTK pedig 15 ízben nyerte meg a bajnoksá- got és az egymás elleni küzdelmek sta- tistikája szintén az erőik kiegyenlített- ségét hirdeti.

Valamikor mindketten a világ legjobb klubcsapatai közé tartoztak és ha já- tékerejük ma halványabb is, bizonyos, hogy találkozásuk újabb mérföldkövet jelent a futballsport fokozatos felemel- kedésének göröngyös útján.

ÜZLETI polcoknak alkalmas deszka- anyag és állvány-eladó. Érdeklődni Petőfi- utca 13. Házfelügyelőnél. 8535

ELADÓ kínai szírályok és egy porcellán klozettszéke. Papp Kálmán, Dózsa György- utca 16. 8532

EGY 20 HP. és egy 10 HP. benzínmotor és egy férfi bicikli eladó. Gyarmati-utca 6. 8560

ELADÓ egy keveset használt világos angol lüszterből készült közepertmetre való férfiöltöny. Értekezni Malinovszki-ter 12, házfelügyelőnél. 8505

ELADÓ egyestráfszékér. Székely-utca 1. 8507

JÓKARBAN lévő mély gyermekkocsi eladó. Kismester-utca 11. 8543

ELADÓ egy villamos lemezjátszó ké- szülék. Megtekinthető Kossuth Lajos-utca 32, házfelügyelőnél. 8544

HA bármit eladni vagy venni akar, forduljon bizalommal Szabó Miklós kereske- delmi irodához. Bármilyen tárgyat fixre vagy bizományba beveszek vagy adá- s-vételét közvetítem. Tordai-ut 24. 8541

EGY szép gyermek sportkocsi békebeli, kifosztatlan gumikkal olcsón eladó. Cim: Székelyhadosztály-utca 9. I. em. Jobbra. 8460

ELADÓ festett hálóbutor. Kálmán király- ut 120. 8510

REMYNGTON táska-irógép majdnem új „Libertas“-nál, Deák Ferenc-utca 40. 8503

ELADÓ kazánvali való fű, kanálliscsö- vek, kétkarikás főzőkályha, Árpád-ut 5. szám. 8441

EGYES igazhám jókarban eladó, Gön- czi szijgyártónál. Kossuth Lajos-utca 31. 8469

ELADÓ 6 db. afrik matrac és egy rö- vid férfikabát. Porond-utca 4 sz. 8442

ELADÓ varrógép, Singer, karikahajós. Madách-u. 48. 8461

ÉPÜLETANYAG, cserép, gerenda, deszka, fáskamrak, ablak, ajtók eladók és egy marhaszeker. Téglás-utca 65.

Alkalmazást kaphat

VIRÁGKÖTŐNÖT keresünk Temesvá- ra, előkelő, központi lekvés virágüzletbe, lakással, ellátással, kizárólag üzletben való elfoglaltsággal, román, magyar és német nyelvismerettel, nemzetiségére való tekintet nélkül Reich virágüzlet, Temesvár I, Carlton szálloda. 8445

ÜGYES, jöltöző mindenek kettőgu csa- ládhoz anonnal felvétetik. Széchenyi-ter 31, 8. ajtó. 8496

KÖZÉPKORU, gyermekszerető minde- nest keresek. Jelentkezni lehet délelőtti 9-12-ig. Széchenyi-ter 6, Tóth börtölet. 8562

FŐZNI tudó bejárónót keresek. Dózsa György-u. 9. Ugyvédi iroda. 8471

TANULÓT keresek, aki dolgozott víz- vagy villanyszerelésnél. Munkás-utca 54. 8535

Alkalmazást keres

ÖNÁLLÓ víz-, villanyszerelő keres ház- mesteri állást takarításért és szerelés jékarbantartásért. Marginean, Munkás- utca 54. 8531

54 EVES egyszerűbb asszony elmenne házvezetőnek egyedülálló férfilhez, vl- dékre is. Címeket „Jó házasmód“ jelgő- re kér. 8515

SZORAFESTEST legjobb kivitelben, jutányosan vállalk. Unió-utca 16, háral az udvarban. 8524

PERFEKT varró angol, francia mun- kat vállal. Házhoz is megy. Buzs-utca 17 szám. 8456

FLHELYEZEKEDNE több évtizedes, univerzális, kifortt gyakorlattal, ma- gyar-román nyelvtudással való köztisztvisé- lő, majd magánpályán önálló hatáskörrel működött agilis, reprezentatív tudó fo- tiszviselő. Ertesítést kiadó útján „Szer- vező-diszponens“ jellegre kérek. 8533

Ingatlan-lakás

2-3 SZOBÁS fűrdőszobás családi házat vennék. Ajánlatokat Sava Dumitru CFR üzletvezetőség, 202. szobába kérek. 8437

2, 3 VAGY 4 SZOBÁS azonnali beköltöz- hető lakást keresek. Közvetítőt, lelépést fizetek. Ferenc tanár, Eötvös-utca 6. 8437

KÉTSZOBÁS összkomfortos belvárosi lakásomat elcserélném 3 szobás összkom- fortossal. Jelige: Görög templom. 8477

ELADÓ HÁZ piac mellett üzlethelyiség- gel, beköltözhető ultramodern lakással. Opera közelében ház beköltözhető lakással, nagy letekkel. Üzletvezetőség mellett sa- ládi ház. „Express“ iroda, Dózsa György- utca 6. 8480

ELŐNYÖSEBEN kiadja butorozott szo- báját vagy bármilyen üres helyiségét, ha bejelenti az „Express“ irodába, Dózsa György-utca 6. 8430

BUTOROZOTT szoba azonnal kiadó egy, esetleg két fiatalembernek. Cim a kiadóban. 8538

HÁZTULAJDONOSOK FIGYELME- BE! Vízvezeték jókarbantartását vállalom 1/ szoba konyhás lakás ellenében. Köz- pontban, önálló szerelő. Cim a kiadóban. 8561

EGYSZOBÁS vagy kétszobás lakást keresek lehetőleg külön telken. Javítást vállalom. Cim a kiadóban. 8543

FIATAL házaspár, gyermektelen, bu- torozatlan szobát keres fűrdő és kony- hahasználattal. Telef.: 9-1-ig 256 sz. 8512

KERESEK különbejárta butorozott szobát. „Garzon“ jellegre. 8538

EGYEDÜLÁLLÓ fiatalember keres eta- gánsan butorozott szobát központban. Ká- zel. „Jól fizető“ jellegre a kiadóban. 8538

2-3 GYERMEK francia tanítását ével- lalom egyszobás lakásért. „Francia“ né- jellegre. 8540

IRODAHELYISÉGET, Kossuth Lajos- utcában, közös előszobával, megfelelő ho- norárium ellenében közvetítenék. Ajánla- tokat „Honorarium“ jellegre a kiadóba kérek. 8537

ELCSERÉLNEM külön telken lévő 8 szoba, gyümölcsösökkel lakócsomát bel- városival. „Express“ iroda, Dózsa György- utca 6. 8536

BELVÁROSBAN 2 nagy szoba, elő- szoba mosdóval irodának kiadó. Cim a kiadóban. 8533

ELCSERÉLNEM négyszobás kano- tos lakásomat kisebb belvárosi lakással, Érdeklődni Egyetem-u. 3, ügyvédi iroda. 8522

ELADÓ sürgősen a Horea-ut mellett bombasérült, 3 szobás, konyhás, plusz 2 szobakonyhás ház, kis javítással azonnal be- költözhető, 7.000.000. Bőrgyár mellett sa- roktelek, két szoba konyha és egy szoba, speiz, javítást igényel, azonnal beköltözhető, 2.500.000 lej. Bőrgyár mellett, jömeneteli üzlettel, 2x1 szobás lakással, azonnal be- költözhető, 8.500.000. Györgyfalvi-ut eta- jén 3 szobás, konyhás, előszobás, üzlet- helyiségnek alkalmas. Üzlethelyiség köz- pontban átadó. Betegség miatt sürgősen eladó jömeneteli vendéglő a belvárosban, háromszobás lakással együtt azonnal át- adó. Eltávozás miatt a bőrgyár mellett 1 szoba, konyha, konyhakerttel, möhözna- lysiségekkel, 1.800.000 lejért eladó. Köz- pontban nagy üzlethelyiség azonnal át- adó. Pop László kereskedelmi ügyvédség, Szappan-utca 13. szám. 8535

SÜRGŐSEN eladó lebontásra nagyobb ház, kfgasztalan anyagokkal. Érdeklődni Pop kereskedelmi ügyvédség, Szappan- utca 13. 8538

Hölgyek, figyelm!

KOZMETIKAI szalonomat megnyitottam, ahol modern eljárásokkal és biztos erde- ményrel kezelem meg a legelha- nyagabb arcbőröket is. „EVA“ kozmetika Szabadság-ter 3. Városháza mellett

FIGYELEM!

PLÉSA K. kelemfestő, vegytisztító műhelyemet megnyitottam a Káldi György-u. 6 alatt (Három püspök-tere). Pontos és gyors kiszolgálás. Kérem az igen tisztelt közönség pártfogását.